
ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ
ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများအား
မှတ်တမ်းတင်ခြင်း

အနှစ်ချုပ်

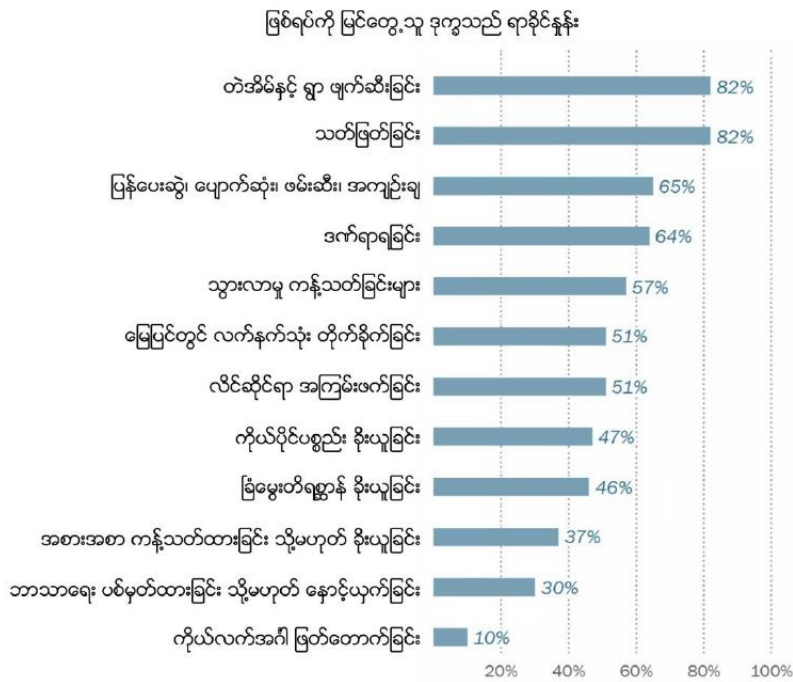
ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်ရေးနှင့်အလုပ်သမားဗျူရီ (DRL) ၏ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့မှုဖြင့် ထောက်လှမ်းရေးနှင့် သုတေသနဗျူရီ (INR) သည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ ကော့စ်ဘဏားခရိုင်ရှိ ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည် ၁,၀၂၄ ဦး၏ ကိုယ်တွေ့ အတွေ့အကြုံများအား ၂၀၁၈ ခုနှစ် နွေဦးတွင်လေ့လာမှုတစ်ရပ်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ လေ့လာမှု၏ ရည်မှန်းချက်မှာ လွန်ခဲ့သော နှစ်နှစ်က အကြမ်းဖက်မှုကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် နေထိုင်သူများအား ကျူးလွန်ခဲ့သော ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများအား သက်သေအထောက်အထားပြရန်ဖြစ်ပါသည်။

လေ့လာမှုတွင် ၎င်းတို့ ကိုယ်တွေ့ကြုံခဲ့ရသော အကြမ်းဖက်မှုအား ထဲထဲဝင်ဝင်သိရှိစေရန်အတွက် ဒုက္ခသည်စခန်း လူဦးရေ၏ သဘောထားထင်ဟပ်သောနမူနာပုံစံကို အသုံးပြုထားသည်။ မည်သည့် တစ်ဆင့်စကားကိုမျှ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းမပြုပါ။ လေ့လာမှုရလဒ်များက ဒုက္ခသည်များတွေ့ကြုံခဲ့ရသည့်ဖြစ်ရပ်များ၏ ပုံစံကိုဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ဒုက္ခသည်မျိုးစုံတို့က အလားတူဖြစ်ရပ်ကို ကြုံတွေ့ခဲ့ကြောင်းပြောကြားခဲ့သည့်ကိစ္စရပ်များ ရှိကောင်းရှိနိုင်ရာ ဖြစ်ရပ်များ၏ တိကျသော စုစုပေါင်းအရေအတွက်တစ်ရပ် ပေါ်ထွက်လာစေရန် ဤလေ့လာမှု ရာခိုင်နှုန်းများအား ခန့်မှန်းတွက်ချက် ထားခြင်းမပြုပါ။ မြေပုံရေးဆွဲရန်နှင့် ပေါ်ထွက်လာသောအချက်အလက်များကို ဆန်းစစ်ရန် အမျိုးသားဘူမိအာကာသ စစ်ဆေးရေး အေဂျင်စီ (NGA) က INR နှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည် (မြေပုံ ၁)။

အလွန်အကျွံအကြမ်းဖက်မှုများနှင့်၎င်းတို့၏နေအိမ်များအားဖျက်ဆီးခြင်းတို့ကို ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည်အများစုက ကိုယ်တွေ့ကြုံခဲ့ရကြောင်း လေ့လာမှုရလဒ်ကပြသခဲ့သည်။ ဖြစ်ရပ်အများစုတွင် မြန်မာစစ်တပ်ကို ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ အဖြစ် ၎င်းတို့ကဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

- အများစုက သတ်ဖြတ်မှုတစ်ခုကို မျက်မြင်ကြုံတွေ့ခဲ့ပြီး သုံးပုံနှစ်ပုံက အနာတရဖြစ်မှုတစ်ခုကို တွေ့မြင်ခဲ့ကာ ထက်ဝက်က လိင်မှုဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုကို တွေ့ကြုံခဲ့ရသည် (ပုံ ၁ ကို ကြည့်ပါ)။
- ရိုဟင်ဂျာများက ၎င်းတို့တွေ့ကြုံခဲ့သော သတ်ဖြတ်မှုများ သို့မဟုတ် အနာတရဖြစ်မှုများ၏ ၈၄% တွင် မြန်မာ စစ်တပ်ကို ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအဖြစ် ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။
- လေးပုံသုံးပုံက စစ်သားများ တစ်စုံတစ်ဦးအားသတ်ဖြတ်သည်ကို မြင်တွေ့ခဲ့ရပြီး အလားတူအချိုးအစားက တဲများ သို့မဟုတ် တစ်ရွာလုံးကို စစ်တပ်ကဖျက်ဆီးသည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့ကြသည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ အမျိုးအမည် ခွဲခြားခြင်းမပြုနိုင်သော လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့် သတိပြုမိခဲ့သောသတ်ဖြတ်မှုများ၏ ကျန်ရှိသော သတ်ဖြတ်မှုများကို လက်နက်ကိုင်အရပ်သားများက ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။
- ဒုက္ခသည် ၁၀၀ ကျော် (၎င်းတို့၏ကျေးရွာများအတွင်းတွင်ဖြစ်စေ ထွက်ပြေးစဉ်တွင်ဖြစ်စေ) တို့အား သတ်ဖြတ်သည့် သို့မဟုတ် အနာတရဖြစ်စေသည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖြေကြားသူအားလုံး၏ ငါးပုံတစ်ပုံက မျက်မြင်ကြုံတွေ့ခဲ့ကြသည်။

ပုံ-၁ ။ တဲ နှင့် ကျေးရွာဖျက်ဆီးမှု၊ သတ်ဖြတ်မှုသည် တွေ့ကြုံခဲ့ရသော အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များစာရင်း၏ ထိပ်ဆုံးတွင်ရှိသည်။

အဓိကအကြမ်းဖက်မှုဖြစ်စဉ်နှစ်ဆင့်တွင် ပထမအဆင့်သည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာနှင့် ဒုတိယအဆင့်သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင်စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံလုံးခြံရေးတပ်ဖွဲ့များအား ရိုဟင်ဂျာ သောင်းကျန်းသူ အုပ်စုဖြစ်သော အာဆာအဖွဲ့ (ARSA) က တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ရိုဟင်ဂျာများနှင့် တိုက်ခိုက်ခဲ့သော ဖြစ်ရပ်အများစုသည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်ဩဂုတ်လမှ အောက်တိုဘာလအထိ ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ ဆာအာ တိုက်ခိုက်မှုများအား သောင်းကျန်းသူ တန်ပြန်စစ်ဆင်ရေးများဟု ရှင်းချက်ထုတ်လေ့ရှိ သော စစ်တပ်က အရပ်သားများအား ခွဲခြားမှုမရှိသည့်ပြင် လွန်ကဲသောရက်စက်ကြမ်းမှုဖြင့် ပစ်မှတ်ထားခဲ့ကြောင်း လေ့လာမှုက ဖော်ပြထားသည်။

- ဒုက္ခသည်များ၏ ၄၅% က အဓမ္မပြုကျင့်မှုတစ်ခုကို မျက်မြင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး တွေ့ကြုံခဲ့ရသော အဓမ္မပြုကျင့်မှုအများစုကို စစ်တပ်က အားလုံးကိုဖြစ်စေ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းတွင်ဖြစ်စေ ကျူးလွန်ခဲ့ကြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဒုက္ခသည် ၄၁% နီးပါးက မြန်မာနိုင်ငံလုံးခြံရေးတပ်ဖွဲ့များ သို့မဟုတ် ရဲတပ်ဖွဲ့ သို့မဟုတ် စစ်တပ်အဖွဲ့ဝင်များကကျူးလွန်သော အဓမ္မပြုကျင့်မှုတစ်ခုကို တွေ့မြင်ခဲ့ရပြီး ၎င်းတို့အုပ်စုဖွဲ့ကျူးလွန်သော အဓမ္မပြုကျင့်မှုတစ်ခုကို ၁၈% က တွေ့ မြင်ခဲ့ကြသည်။
- အချို့အမှုများတွင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များကဲ့သို့ပင် ရိုဟင်ဂျာမဟုတ်သော အရပ်သားများက ကလေးငယ်များနှင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးများကို ပစ်မှတ်ထားခဲ့ကြသည်။

- သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ နာမကျန်းသူများ သို့မဟုတ် အခြားနည်းဖြင့် အိုမင်းမစွမ်းသောကြောင့် ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသူများသည် ဆွေမျိုးသားချင်းများက ၎င်းတို့အား စစ်ဆေးကြည့်ရှုရန်ပြန်လာကြသော အခါ သေဆုံးနေကြသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် အကြမ်းဖက်မှုသည် ပြင်းထန်ကြီးမားကျယ်ပြန့်ပြီး လူများအား အကြမ်းဖက်ခြင်းနှင့် ရိုဟင်ဂျာဌာနေခံများအား မောင်းထုတ်ခြင်း နှစ်မျိုးစလုံးကို ဦးတည် လုပ်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်ပုံရကြောင်း လေ့လာမှုက ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ စစ်တပ်၏ စစ်ဆင်ရေးများ အတိုင်းအတာနှင့် ပမာဏသည် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ကောင်းစွာ အစီအမံချကာ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း ညွှန်ပြလျက်ရှိသည်။ အချို့သော နယ်မြေများတွင် ကျူးလွန်သူများက အစုလိုက်အပြုံလိုက်သေစေသော နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဥပမာ လူများအား အိမ်များတွင် ပိတ်လှောင်ကာမီးရှို့ခြင်း၊ လူအုပ်ထဲသို့ပစ်ခတ်ခြင်းမပြုမီ တစ်ရွာလုံးအား ခြံစည်းရိုးခတ်ထားခြင်း သို့မဟုတ် ထွက်ပြေးသွားသော ရိုဟင်ဂျာပေါင်းများစွာ အပြည့်တင်ထားသည့်လှေများကို နှစ်မြှုပ်ပစ်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

မြေပုံ ၁- စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် နေရာများနှင့် ဖျက်ဆီးခံထားရသော မူရင်းနေရာများ

အမျိုးအမည် မသတ်မှတ်ပါ

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၃၀ မှ အောက်တိုဘာ ၂၃ အထိ ဓာတ်ပုံများကို ခွဲခြမ်းစိစစ်ချက်များအရ အဆောက်အအုံ ၃၈,၀၀၀ ခန့် ဖိလောင်ပျက်စီးခဲ့ကြောင်း ပြသနေပြီ။ ယင်းသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာနှင့် နိုဝင်ဘာလများတွင် လေ့လာခဲ့သည့် ခန့်မှန်းခြေ ပျက်စီးမှု ၁,၅၀၀ ထက် သိသိသာသာ ပိုများသည်။

နိဒါန်း

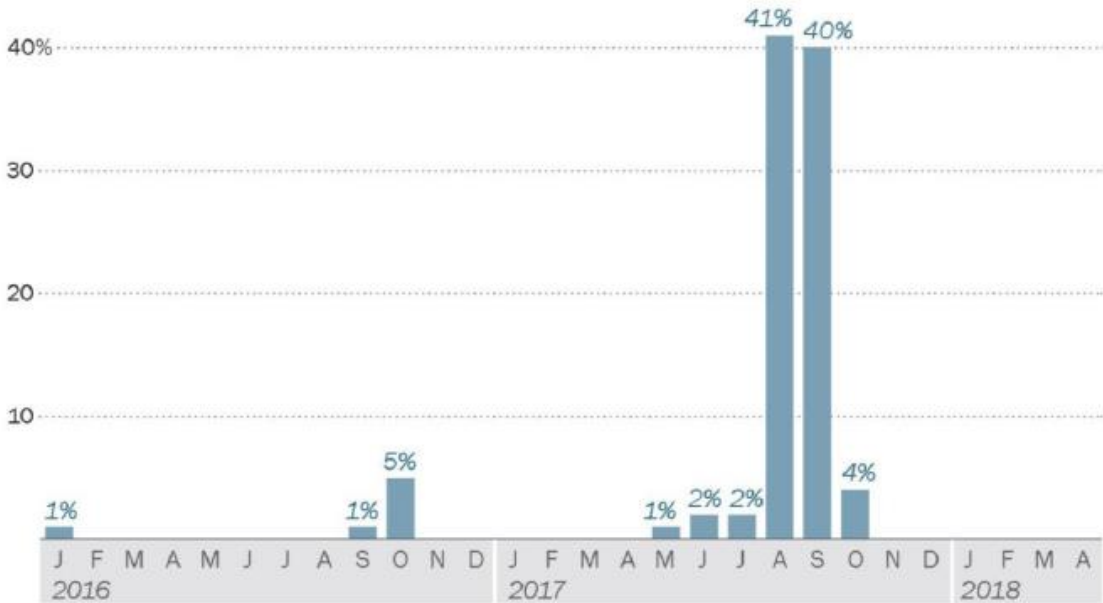
မြန်မာနိုင်ငံ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးစုအပေါ် ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ကတည်းက ကျူးလွန်ခဲ့သော ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အလုပ်သမားဗျူရို (DRL) ၏ ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့မှုဖြင့် ထောက်လှမ်းရေးနှင့် သုတေသနဗျူရို (INR) က အစီအစဉ်ချမှတ်၍ လေ့လာမှုတစ်ခု ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ INR သည် မှန်ကန်သောအချက်အလက်များကောက်ယူနိုင်ရန်အတွက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပြင်ဆင်ထားသော မေးခွန်းများဖြင့် လူအများအပြားကို ချဉ်းကပ်မေးမြန်းသည့်နည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤချဉ်းကပ်မှုသည် စုံစမ်းစစ်ဆေးသူများအား ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင် စခန်းချသော ဒုက္ခသည်များက ၎င်းတို့၏ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ကျေးရွာများတွင် မျက်မြင်တွေ့ကြုံခဲ့ရသော ဖြစ်ရပ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို စနစ်တကျကောက်ယူနိုင်စေပါသည်။ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ ကောင်းစွာလေ့ကျင့်ထားသော စုံစမ်း စစ်ဆေးသူများနှင့် ၎င်းတို့၏စကားပြန်များသည် ဖြေကြားသူများအပေါ်ဖြစ်နိုင်သော ဖိစီးမှုများလျော့ချပေးပြီး စုံစမ်းစစ် ဆေးသူများအား ကျူးလွန်သူများ၊ ဖြစ်ရပ်များနှင့်ပတ်သက်သော တိကျရှင်းလင်းသည့် အသေးစိတ်အချက်အလက် များရရှိစေကာ တစ်ဆင့်စကား သက်သေခံချက်များမှ ကိုယ်တွေ့အတွေ့အကြုံကို သီးခြားခွဲထုတ်နိုင်စေသော သက်သေခံသက်သာရှိသည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံကို ဖန်တီးရန် အထူးကြိုးစား ဆောင်ရွက်ထား သည်။

သုတေသနလုပ်ငန်းကိုဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှ အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သော လူ့အခွင့်အရေး စုံစမ်းစစ်ဆေးသူ ၁၈ ဦးပါဝင်သည့် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကိုစည်းရန် ကျွမ်းကျင်သောပြင်ပအုပ်စုတစ်ခုနှင့် DRL က သဘောတူ စာချုပ်ချုပ်ဆိုခဲ့ပါသည်။ INR က နမူနာကောက်ယူရေးနည်းစနစ်ကို အဖွဲ့အားလေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခဲ့ပြီး အမျိုးသား ဘူမိ အာကာသဆိုင်ရာစစ်ဆေးရေးအေဂျင်စီ (NGA) က ဖြစ်ရပ်များဖြစ်ပွားခဲ့သည့်နေရာကို ခွဲခြားသတ်မှတ်၍ ရှာဖွေ တွေ့ရှိနိုင်စေသော မြေပုံစာအုပ်ကို ပြုစုပေးခဲ့ပါသည်။ လေ့လာမှုအားတုံ့ပြန်ဖြေကြားသူ ၁၀၂၄ ဦးတွင် ၂၀၁၆ ခုနှစ် အစောပိုင်းမှ အကြမ်းဖက်မှုနေ့စွဲပါ အစီရင်ခံစာများရှိသော်လည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် သို့မဟုတ် ထိုနေ့နောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှထွက်ခွာခဲ့သော အရွယ်ရောက်ပြီးသူများသာ ပါဝင်ခဲ့ပါ သည်။¹

ထို့နောက် ရရှိသောအချက်အလက်များအား ဆန်းစစ်မှုပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ထိုဆန်းစစ်ချက်က ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလနှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတို့တွင် အာဆာအဖွဲ့ (RASA) တိုက်ခိုက်မှုများ ဖြစ်ပွားပြီးနောက် အကြမ်းဖက်မှု တန်ပြန်ရှင်းလင်းရေး စစ်ဆင်ရေးများအမည်ဖြင့် မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့တို့က ရိုဟင်ဂျာလူဦးရေ အပေါ် ခွင့်ပြုခဲ့သောအင်အား အလွန်အကျွံသုံးစွဲခဲ့မှုများကို ရှင်းလင်းထားသည်။ လေ့လာမှု၏ အဓိကကျဆုံး တွေ့ရှိချက်များသည် မြန်မာ့တပ်မတော် စစ်ဆင်ရေးများဖြစ်သည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလအတွင်း ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပထမစစ်ဆင်ရေးနှင့် အကြမ်းဖက်မှုကာလမှ အလွန်ကွာဝေးသော ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ မှ စက်တင်ဘာလအထိ ပြုလုပ်ခဲ့သော ဒုတိယစစ်ဆင်ရေးတို့၏ ကာလနှစ်ခုအတွင်း တိုက်ခိုက်ကျရောက်နေခဲ့သည် (ပုံ ၂ ကိုကြည့်ပါ)။

¹ လေ့လာမှုကို တုံ့ပြန်ဖြေကြားသူ မည်သည့်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးမဆို ၎င်းတို့အတွက် ဖွင့်လှစ်ပေးထားသော်လည်း နမူနာတွင် ရိုဟင်ဂျာများသာ ပါဝင်သည်။

ပုံ ၂- အများဆုံး သတ်ဖြတ်မှု၊ ဒဏ်ရာရစေမှုများ ၂၀၁၇ ဩဂုတ်နှင့် စက်တင်ဘာတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့ တစ်လလျှင် သတ်ဖြတ်မှု သို့မဟုတ် ဒဏ်ရာရရှိမှု တွေ့မြင်သည့် ရာခိုင်နှုန်း (ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၆-ဧပြီ ၂၀၁၈)

စနစ်တကျ မတရားဖိနှိပ်မှုဆိုင်ရာနောက်ခံ

ရိုဟင်ဂျာများသည် မြန်မာနိုင်ငံလုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများနှင့် အစိုးရတို့က ကျယ်ပြန့်စွာကျူးလွန်ခဲ့သော ဖိနှိပ်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုတို့ကို ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာကြုံတွေ့ခဲ့ကြရသည်။ ရိုဟင်ဂျာများသည် မြန်မာနိုင်ငံအဖို့ "ဌာနေခံ" မဟုတ်ဘဲ ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးကာလအတွင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံမှ ရောက်ရှိလာခြင်းဖြစ်သည်ဟူသော ကာလရည်ကြာသည့်ယုံကြည်မှုတွင် ရိုဟင်ဂျာဆန့်ကျင်ရေးသဘောထားနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု အမြစ်များတွယ်နေခဲ့သည်။ ၁၉၄၀ ပြည့်လွန်နှင့် ၁၉၅၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအတွင်းနှင့် အခါအားလျော်စွာပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ရိုဟင်ဂျာ ခွဲထွက်ရေးဝါဒလှုပ်ရှားမှုများက ရိုဟင်ဂျာများသည် လုံခြုံရေးအတွက်စိုးရိမ်ဖွယ်ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့အား ထိန်းချုပ်၍ မှန်ကန်သောမြန်မာနိုင်ငံသားများဖြစ်သည်ဟု ယူဆသူများမှ သီးခြားခွဲခြားဆက်ဆံရမည်ဟူသော အစိုးရ၏ အရေးယူပိတ်ဆို့မှုဇာတ်လမ်းကို အထောက်အကူပြုခဲ့ပေသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်အစိုးရသည် ၁၉၈၂ ခုနှစ် နိုင်ငံသားဖြစ်မှုဥပဒေအပါအဝင် လှည့်စားမှုများစွာတို့တွင် ရိုဟင်ဂျာများအား ၎င်းတို့၏နိုင်ငံသားဖြစ်မှုနှင့် အခြားသောအခွင့်အရေးများကို တဖြည်းဖြည်းခွာချခဲ့ပြီး ၎င်းတို့၏ ယာယီမှတ်ပုံတင်ကတ်ပြားများအား ရုပ်သိမ်းရန် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခဲ့သည်။ "တရားမဝင်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု" ဆန့်ကျင်ရေးကို ရည်ရွယ်သော တပ်မတော်၏ နဂါးမင်းစစ်ဆင်ရေးအရ ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် ရိုဟင်ဂျာများကိုဆန့်ကျင်သည့် အစိုးရအကြမ်းဖက်မှုနှင့် တစ်ဖန် ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် ရိုဟင်ဂျာစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ (RSO) က တိုက်ခိုက်မှုများကို တုံ့ပြန်ရန်ဟူသော ၎င်းတို့က အခိုင်အမာဆိုသည့် အကြမ်းဖက်မှုတို့သည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတွင် ခိုလှုံရာရှာဖွေရန် ရိုဟင်ဂျာထောင်ပေါင်းများစွာတို့က နယ်စပ်ကိုဖြတ်ကျော်ထွက်ပြေးခဲ့ကြသော ဒုက္ခသည်များကို သီးခြားအသုတ်နှစ်သုတ် ကွဲသွားစေခဲ့သည်။

အပိုင်း ၁ ။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ အကြမ်းဖက်မှုပုံစံ (၂၀၁၆ နှင့် ၂၀၁၇)

၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် အာဆာ အဖွဲ့ဝင်များ၏အုပ်စုတစ်စုနှင့် အခြားသော ရိုဟင်ဂျာ ကျေးရွာသားများသည် နယ်ခြားစောင့်ရဲစခန်းသုံးခုကို စီးနင်းတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရာ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်ကိုးဦး သေဆုံးခဲ့ရသည်။ တပ်မတော်က ထိုနယ်မြေရှိ ရိုဟင်ဂျာများအား သောင်းကျန်းမှုဆန့်ကျင်ရေးဟုခေါ်သော နည်းဗျူဟာကိုအသုံးပြုကာ တုံ့ပြန်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာနှင့်နိုဝင်ဘာလအကြား သတ်ဖြတ်မှု (၂%) နှင့် တဲများဖျက်ဆီးမှု (၃%) အနည်းငယ်ကြုံတွေ့ခဲ့သည်။ အကြောင်းမှာ တပ်မတော်က နယ်မြေအနည်းငယ်တွင်ရှိသော ကျေးရွာများကိုသာ ပစ်မှတ်ထားသောကြောင့်ဖြစ်သည် (မြေပုံ ၁ ကိုကြည့်ပါ။ အာဆာ ဆိုင်ရာ နောက်ခံအတွက် အကွက် ၂ ကိုကြည့်ပါ)။

အာဏာပိုင်များက အမျိုးသားများကို အမွေခေါ်ဆောင်ခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်းတို့အတွက်ပစ်မှတ်ထားကြသည်။ (၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လအထိ)

၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင်အစပြုသော ၎င်းတို့၏ တပ်မတော်စစ်ဆင်ရေးအစိတ်အပိုင်းအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ လုံခြုံရေးအရာရှိများက အာဆာနှင့်ပတ်သက်မှုများ သို့မဟုတ် အာဆာ၏ အကြောင်းကိုမေးမြန်းရန် အကြောင်းပြကာ ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသားများအား ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်ထားခဲ့ကြသည်။ မြန်မာအရာရှိများနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ရိုဟင်ဂျာတို့အကြား တင်းမာမှုများမြင့်တက်လာခဲ့ရာ ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်ထားသော အမျိုးသားများနှင့် ယောက်ျားကလေးများ အရေအတွက်မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ လုံခြုံရေးအမှုထမ်းများက ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားမည်ကို ရှောင်ရှားရန် ၎င်းတို့၏ ဇနီးများနှင့်ကလေးများအား ခုခံနိုင်စွမ်းမရှိသည့် လုံခြုံရေး အမှုထမ်းများ၏ ထိုးဖောက်ပြန်ပွားနှောင့်ယှက်သည် ရှာဖွေမှု များကြားတွင်ထားရစ်ကာ အမျိုးသားများက သစ်တောများထဲတွင် ညများစွာပုန်းအောင်းအိပ်စက်ခဲ့ကြရသည်။ အဖိုးတန်ပစ္စည်းများ သို့မဟုတ် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော လက်နက်များအတွက် ၎င်းတို့၏ အိမ်များနှင့်ခန္ဓာကိုယ်များကို ကျူးကျော် သူများကရှာဖွေရာတွင် မဖွယ်မရာ စစ်ဆေးမှုများ၊ အဝတ်အစားချွတ်စေခြင်းများ သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ကြသည်ဟု အမျိုးသမီးများက ပြောကြားခဲ့ကြသည်။

အမျိုးသမီးများကို အမွေခေါ်ဆောင်ခြင်းများ (၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှ ၂၀၁၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလအထိ)

အမျိုးသမီးများအား အမွေခေါ်ဆောင်သွားမှုများကို ဒုက္ခသည်များကတိုင်ကြားခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသမီးတစ်ဦး က သူမ၏ကျေးရွာအား တိုက်ခိုက်ခံရခြင်းမပြုမီတစ်နှစ်တွင် စစ်တပ်က "ချောမောလှပသော" မိန်းကလေးများကို ခေါ်ဆောင်သွားခဲ့ကြပြီး ထိုမိန်းကလေးများသည် ရွာသို့ဘယ်တော့မှပြန်ရောက်မလာ ကြတော့ကြောင်းပြောပြခဲ့သည်။ အဓိကကျသော တိုက်ခိုက်မှုကြီးမတိုင်မီ လေးလခန့်က ထင်ရှားသော အခြားဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် နယ်မြေအတွင်းရှိ ကျေးရွာအသီးသီးမှ အမျိုးသမီးအယောက် ၂၀ ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး သို့မှသာ "၎င်းတို့အား စက်ချုပ်သင်ပေးမည်ဖြစ်သည်" ဟု စစ်တပ်ကပြောခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုအမျိုးသမီးများအကြောင်းကို ကျေးရွာက ဘာမှမကြားရတော့ကြောင်း ဒုက္ခသည်တစ်ဦးက ပြောပြခဲ့သည်။

ဖြစ်ရပ်များစွာတို့တွင် ခေါ်ဆောင်သွားခံရသူများ၏ကံကြမ္မာသည်သေချာမှုမရှိသော်လည်း အမျိုးသမီး များသည်ခေါ်ဆောင်သွားခံရပြီးနောက် အမွေပြုကျင့်ခံခဲ့ကြရသည့် သာဓကအများအပြားရှိသည်ဟု ဒုက္ခသည်များက အစီရင်ခံခဲ့ကြသည်။ သူ၏ကျေးရွာအား တိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုမီတစ်ပတ်လောက်က စစ်တပ်အခြေစိုက် စခန်းတစ်ခုအနီးရှိ တောထဲတွင်လမ်းလျှောက်သွားစဉ် ရိုဟင်ဂျာမိန်းကလေး လေးယောက်အားကြိုးများဖြင့် ချည်နှောင်ထားပြီး ၎င်းတို့

သည် သွေးများအလွန်အမင်းထွက်နေကာ သေလုမြောပါးဖြစ်နေသည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့ရကြောင်း၊ စစ်တပ်ကသူတို့အား အဓမ္မပြုကျင့်ပြီး ချုပ်နှောင်ထားသည်မှာ သုံးရက်ရှိပြီဖြစ်သည်ဟု မိန်းကလေးများက သူ့ကိုပြောပြခဲ့သည်ဟု ဒုက္ခသည် အမျိုးသားတစ်ဦးက သတင်းပို့ခဲ့သည်။

တိုးမြှင့်သောကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများ (၂၀၁၇)

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့တွင် အာဆာက ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့်စစ်တပ် အခြေစိုက်စခန်း ၃၀ ခန့်ကို တိုက်ခိုက်မှုများစတင်ပြုလုပ်ခဲ့ရာ စစ်တပ်၏ပြင်းထန်သော အရေးယူတုံ့ပြန်မှုကို မီးမွှေးပေးလိုက်သလိုဖြစ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လနှင့် အောက်တိုဘာလတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သော လေ့လာမှုတွင် အဓိကတိုက်ခိုက်မှုများနှင့် သတင်းပေးပို့သောသတ်ဖြတ်မှုများ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံကို ဒုက္ခသည်များက မျက်မြင်တွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ အကြီးမားဆုံး အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားမီ သာမန်အဆင့်ထက်ကျော်လွန်သော လှုပ်ရှားသွားလာမှု ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခြင်းများကို မြှင့်တင်ခဲ့သည်ဟု အများစုကပြောပြခဲ့သည်။

တိုက်ခိုက်မှုများမပြုလုပ်မီ မြန်မာအာဏာပိုင်များက ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ ကျေးရွာသားများအား အဓမ္မစေခိုင်း၍ဖြစ်စေ အကာအရံများကိုဖယ်ရှားပစ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဒါဇင်ပေါင်းများစွာတို့က ထွက်ဆိုခဲ့ကြသည်။ အချို့သော ဖြစ်ရပ်များတွင် ရိုဟင်ဂျာများက စစ်သွေးကြွများအား ဝှက်ထားသည်ကို ၎င်းတို့မလိုလားကြောင်း စစ်တပ်က ပြောကြားခဲ့သည်။ အကာအရံများအား ဖယ်ရှားပစ်ခြင်းသည်လည်း ရိုဟင်ဂျာများအား အရှက်ရစေရန် ဆောင်ရွက်သည့် သဘောဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ၎င်းတို့အား အကာအရံမဲ့သော ဟင်းလင်းပြင်တွင် အခင်းကြီးအခင်းငယ်သွားစေရန် အဓမ္မဆောင်ရွက်ခိုင်းသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ အနည်းဆုံးဖြစ်ရပ် ၅၅ ခန့် တွင် စစ်တပ်နှင့်အခြားလိုက်ပါဆောင်ရွက်သူများက လက်နက်များအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သော ဓားများ၊ လက်နက် ကိရိယာများ၊ သံထည်များနှင့် အခြားသော ချွန်ထက်သည့်ပစ္စည်းများကို ရှင်းလင်းဖယ်ရှားပစ်ခဲ့သည်ဟု တွေ့ဆုံမေးမြန်းခံရသူများက ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။ ဖြစ်ရပ်အချို့တွင် ကျေးရွာအတွင်းတွင် အာဆာများရှိနေသည့် အထောက်အထားအဖြစ် ထိုပစ္စည်းများကို ဒေသခံအာဏာပိုင်များက ဓာတ်ပုံရိုက်ယူထားခဲ့ကြသည်။

- ထိုပစ္စည်းများအား ယူဆောင်သွားခံရသူများ၏ သုံးပုံတစ်ပုံက ထိုသို့သောကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများသည် ၎င်းတို့၏ကျေးရွာများတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာတည်ရှိနေခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ဖြစ်ရပ်များ၏ လေးပုံတစ်ပုံခန့် တွင် ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ တိုက်ခိုက်မှုအပြီးနှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ် နွေရာသီတစ်လျှောက် ထိုပစ္စည်းများကို နယ်မြေအာဏာပိုင်များက သိမ်းယူသွားခဲ့ကြသည်။ ထိုပစ္စည်းများကို တိုက်ခိုက်မှုမတိုင်မီ တစ်လနှင့် တစ်ရက်အလိုတွင် ရှင်းလင်းဖယ်ရှားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆယ်ယောက်တွင် သုံးယောက်က ပြောပြခဲ့ပြီး ကျန်သော ၁၁% က တိုက်ခိုက်စဉ်အတွင်း သို့မဟုတ် တိုက်ခိုက်မှုမပြုမီ ကလေးအတွင်း ပစ္စည်းများကို ဖယ်ရှားရှင်းလင်းခဲ့သည်ဟု ပြောပြသည်။
- ရိုဟင်ဂျာများက စစ်တပ်ကို အဓိကလက်သည်အဖြစ် (ဖြစ်ရပ်များ၏ ၈၈% တွင်) ကိုးကားလေ့ ရှိကြသော်လည်း အချို့ကိစ္စများတွင် အရပ်သားများ (၃၁%) နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ (၂၂%) တို့ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ ဖြစ်ရပ်အသီးသီးတွင် အဆိုပါပစ္စည်းများ ဖယ်ရှားခြင်းက နောက်ဆက်တွဲမြေပြင်တိုက်ခိုက်မှုများ သတ်ဖြတ်မှုများနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာဖျက်ဆီးခြင်းများကို အထောက်အကူပေးခဲ့သည်။

"စစ်တပ်ဝင်လာတော့ ကျွန်မတို့မှာ ရှိသမျှပစ္စည်းကို အကုန်သိမ်းတော့တာပဲ။ ဓားတွေလည်းပါတာပေါ့။ ကျွန်မတို့မှာ ဟင်းသီးဟင်းရွက်လှီးဖို့ ငါးခုတ်ဖို့တောင် မရှိတော့ဘူး" အမျိုးသမီး၊ အသက် ၃၀။

ကျေးရွာများအား စနစ်တကျ အကြီးအကျယ် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများ (၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ သြဂုတ်-စက်တင်ဘာ)

သြဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့ကုန်ဆုံးပြီးနောက် ၎င်းတို့ကျေးရွာများ၌ အကြမ်းဖက်မှုများဖြစ်ပွားသည့်နေ့များတွင် တိုက်ခိုက်မှုများသည် ရွာသူရွာသားအများစု အိပ်ယာမနိုးမီ အရုဏ်တက်ချိန်တွင် စတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဖြေကြားသူ အချို့ကပြောပြသည်။ ထိုတိုက်ခိုက်မှုများသည် ရိုဟင်ဂျာများအား အတိအလင်းပစ်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး တိုက်ခိုက်မှု များအတွင်း ရိုဟင်ဂျာမဟုတ်သော အနီးဝန်းကျင်နေရာများ (ဥပမာ-ဗုဒ္ဓဘာသာစေတီတော်) နှင့် အရေးကြီးသော အခြေခံအဆောက်အအုံများ (ဥပမာ-ဆဲလ်ဖုန်း တာဝါတိုင်များ) ကို တိုက်ခိုက်ခြင်းမရှိဘဲ ချန်လှပ်ထားခဲ့ကြသည် (ဓာတ်ပုံ ၁ ကိုကြည့်ပါ)။ ထိုပြင်းထန်သောတိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားစဉ်အတွင်း အိမ်ခြံမြေ အဆောက်အအုံများ ဖျက်ဆီးခံခဲ့ ကြရပြီး ရွာမှထွက်ပြေးသော ရိုဟင်ဂျာများ အစုလိုက်အပြုံလိုက်အသတ်ခံခဲ့ကြရသည်။ ထိုတိုက်ပွဲများသည် ကျေးရွာ အရွယ်အစားပေါ်မူတည်၍ တစ်ရက်မှ လေးရက် အထိကြာမြင့်ခဲ့သည်။ စစ်တပ်သည် မြေပြင်တိုက်ခိုက်မှုအားလုံးနီးပါး (၉၂%) နှင့် ရံဖန်ရံခါတိုက်ခိုက်မှု (၃၂%) များတွင်ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ကြသော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံတွင် အခြားသော လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ (၂၆%) အရပ်သားများ (၁၁%) သို့မဟုတ် ယင်းတို့နှစ်မျိုးစလုံး (၂၃%) ပါဝင်ခဲ့ကြသည်ဟု ရိုဟင်ဂျာများက ပြောပြခဲ့သည်။

အချို့သောဒုက္ခသည်များ၏ ပြောပြချက်များအရ တိုက်ခိုက်သူများနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏ကျေးရွာများတွင် အစီအစဉ်ရေးဆွဲကာ ကြိုတင်ကြံရွယ်ထားသည့်ပုံစံကို ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ ဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် စစ်တပ်၏ နယ်မြေ အကြီးအကဲများနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့တို့က ပတ်ဝန်းကျင်ကျေးရွာများမှ မွတ်ဆလင်ခေါင်းဆောင် ၂၅ ဦးကို ခေါ်ယူကာ ရွာများမှ ထွက်သွားမည်လား သို့မဟုတ် အသတ်ခံမည်လား သို့မဟုတ် မီးရှို့ခံမည်လားဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ရိုဟင်ဂျာ မဟုတ်သော အိမ်နီးချင်းများသည် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှု မဖြစ်ပွားမီတွင် ရွာမှထွက်ခွာသွားကြသည်ဟု အခြားဖြေကြားသူများက ပြောပြသည်။

ဓာတ်ပုံ ၁

အပိုင်း ၂။ ရိုဟင်ဂျာများကြုံတွေ့ခဲ့သော အကြမ်းဖက်မှုပုံစံများနှင့် ကျူးလွန်သူများ

အဓိကလှုပ်ရှားသူအဖြစ် အထူးသတ်မှတ်ခံရသော မြန်မာ့တပ်မတော်

၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှစ၍ ရိုဟင်ဂျာပေါင်း ၈၀၀,၀၀၀ နီးပါးအား ၎င်းတို့၏နေအိမ်များမှ မောင်းထုတ်ခဲ့သော အကြမ်းဖက်မှုအတွက် မြန်မာနိုင်ငံလုံးခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့် အထူးသဖြင့် စစ်တပ်သည် အဓိက တာဝန်ရှိကြောင်း ဤလေ့လာမှုက အထူးဖော်ပြလျက်ရှိသည် (မြေပုံ ၂ ကို ကြည့်ပါ)။

- မျက်မြင်သုံးပုံနှစ်ပုံသည် စစ်တပ်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက သတ်ဖြတ်သည့်ဖြစ်စဉ်တစ်ခုကို မြင်တွေ့ခဲ့သည်။ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ရိုဟင်ဂျာ မဟုတ်သော အရပ်သားများ သို့မဟုတ် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက သတ်ဖြတ်သည့်ဖြစ်စဉ်တစ်ခုကို မျက်မြင်သုံးပုံတစ်ပုံက တွေ့မြင်ခဲ့သည်။
- သတ်ဖြတ်မှုများ၏အများစု (၈၈%) အပြင် မြေပြင်တိုက်ခိုက်မှုအားလုံးနီးပါး (၉၂%) နှင့် ဂေဟင်တိုက်ခိုက်မှု များ (၈၈%) တွင် စစ်တပ်ကိုကျူးလွန်သူများအဖြစ် ဒုက္ခသည်များက အမည်တပ်ခဲ့ကြသည်။

"စစ်တပ်က ကျွန်မတို့ကိုပိုင်းထားပြီး လူတွေကိုသေနတ်နဲ့ပစ်ကြတယ်။ သူတို့ အစိမ်းရောင်ယူနီဖောင်းတွေကိုဝတ်ထားကြတယ်။ သူတို့ပခုံးပေါ်မှာ လည်စည်းအနီတွေနဲ့တံဆိပ်အနီတွေကိုပတ်ထားတယ်။ သံခမောက်ဆောင်းထားပြီး သေနတ်အရှည်ကြီးတွေကို ထမ်းထားကြတယ်" အမျိုးသမီး၊ ၁၈ နှစ်။

မြေပုံ ၂- ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် သေကျေဒဏ်ရာရသူများအတွက် စစ်တပ်က အဓိက တာဝန်ရှိနေခြင်း

အပူချိန်အပေါ် မူတည်မှုမရှိပါ

ဖြစ်ရပ်များစွာတို့နှင့်သိရှိရသော လက်နက်ကိုင်မြေပြင်တိုက်မှုများ၏ ထက်ဝက်ခန့်တို့တွင် စစ်တပ်နှင့် အတူနယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ (BGP) ရခိုင်ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့ သို့မဟုတ် ချေမှုန်းရေးရဲတပ်ဖွဲ့များ ဖြည့်စွက်ပါဝင်ခဲ့ကြ သည်။ ရိုဟင်ဂျာမဟုတ်သော အရပ်သားများသည်လည်း အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် မကြာခဏဖြစ်ပွားလေ့ရှိသော လူယက်တိုက်ခိုက်မှုများတွင်ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ အချို့သောဖြစ်ရပ်များတွင် တိုက်ပွဲများတွင်အသုံးပြုရန် ယူနီဖောင်းများ နှင့် လက်နက်များအား အရပ်သားများကို စစ်တပ်ကပေးခဲ့ကြသည်ဟု ဒုက္ခသည်များက ပြောကြားကြသည်။

တရားဝင်ပြောစကားနှင့် တိုက်ခိုက်သူများ၏ပြောစကား တစ်ထပ်တည်းကျမှု

တရားဝင်ထုတ်ပြန်ချက်များတွင် ရိုဟင်ဂျာများသည် နိုင်ငံခြားဂျီဟတ်ရန်သူအုပ်စုဖြစ်ပြီး အကြမ်းဖက်အုပ်စုမှ အပြစ်ဖြင့်ထွက်ပြေးလာသူများ သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်အုပ်စုက ထောက်ပံ့ပေးထားသူများ သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက် အုပ်စုကို အားပေးထောက်ခံသူများအဖြစ် ပုံဖော်ထားကြသည်။

"ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဘင်္ဂါလီလူဦးရေများ၏အရေအတွက် မြင့်မားလာလျက်ရှိကြောင်းတွေ့မြင်ရသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ဘင်္ဂါလီများက ရခိုင်၊ ဒိုင်းနက်၊ မြို့၊ ခမီနှင့် မရမာကြီး တိုင်းရင်းသားများအပါအဝင် ဌာနေခံများကို မောင်းထုတ်ခဲ့ကြသည်။ ဘင်္ဂါလီများက သီခြားနယ်မြေထူထောင်ရန် ကြိုးစားလာသောကြောင့် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများနှင့် ဘင်္ဂါလီများအကြား ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လမတိုင်မီ ရခိုင်ပြည်နယ်တစ်ခုလုံးတွင် ဂျီဟတ်ဘာသာရေးစစ်ပွဲဆင်နွှဲရန် အစီအမံများကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိကြသည်။ "(တပ်မတော် ပြောခွင့်ရပုဂ္ဂိုလ် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ရဲဝင်း၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၃၁ ရက်နေ့)။

"အာဆာအစွန်းရောက် ဘင်္ဂါလီအကြမ်းဖက်သမားများသည် လုံခြုံရေးစခန်းများအား တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာတွင် အောင်မြင်မှုမရှိဘဲ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ တိုက်ခတ်ခြင်းခံရမည်ကိုကြောက်ရွံ့သောကြောင့် ဘင်္ဂါလားဒေ့ရှ်သို့ ထွက်ပြေးသွားခဲ့ကြသည်။ အကြမ်းဖက်သမားများသည် ၎င်းတို့၏မိသားစုများကို ၎င်းတို့နှင့်အတူ တစ်ပါတည်း ခေါ်ဆောင်သွားခဲ့ကြသောကြောင့် ထွက်ပြေးသူများ၏အရေအတွက် များပြားလာခြင်းဖြစ်သည်။ "(မင်းဇေအောင် လှိုင်၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ရက်စ်တေလာဆန်သို့ ပြောကြားချက်များမှ။)

ထိုရိုဟင်ဂျာများအနေဖြင့် ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်နေရာမရှိကြောင်း မြန်မာနိုင်ငံမှထွက်ခွာသွားရမည်ဖြစ်ပြီး သို့မဟုတ်ပါက သေဆုံးကြရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို ၎င်းတို့အား တိုက်ခိုက်သူများဖြစ်သည့် စစ်သားများ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် များနှင့် အရပ်သားများက အလားတူရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြောကြားကြသည်ကို နားလည်နိုင်စွမ်းရှိကြသည်။ ၎င်းတို့ ကျေးရွာများအားတိုက်ခိုက်စဉ်အတွင်းနှင့် အဓမ္မမှုများပြုကျင့်စဉ်အတွင်း ကျူးလွန်သူများက ထိုစကားများကို အတိ အကျသုံးနှုန်းခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့အား "ဘင်္ဂါလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသားများ/ဘင်္ဂါလီများ" သို့မဟုတ် "ကုလားများ" ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်ဟု ရိုဟင်ဂျာများကဖြေကြားခဲ့ကြသည်။ ရိုဟင်ဂျာများစွာတို့သည် မြန်မာစကားမပြောတတ်ကြ သောကြောင့် တိုက်ခိုက်မှုများအတွင်း ၎င်းတို့အား အော်ဟစ်ပြောကြားသည်များကို ပြန်၍မပြောတတ်ခဲ့ကြပေ။ တိုက်ခိုက်သူများသည် ၎င်းတို့တိုက်ခိုက်မည့် နေရာများသို့ တိတ်တဆိတ်ချဉ်းကပ်ခဲ့ကြသည်ဟု အခြားသူများက ပြောကြားကြသည်။

သတ်ဖြတ်မှုများ၊ ဖျက်ဆီးမှုနှင့် လက်နက်ကြီးများ အနံ့အပြားကျရောက်မှု

ဖြေကြားသူများကြုံတွေ့ခဲ့ကြသည့် အကြမ်းဖက်မှုသည် ကျယ်ပြန့်ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတစ်လျှောက် တစ်သမတ်တည်းသောပုံစံများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

- ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံလုံးခြုံငုံရေးတပ်ဖွဲ့များ သို့မဟုတ် ရဲတပ်ဖွဲ့ သို့မဟုတ် စစ်တပ်ကကျူးလွန်သော သတ်ဖြတ်မှုတစ်ခုကို တွေ့ကြုံခဲ့သည်ဟု ဒုက္ခသည်ဆယ်ဦးတွင် ရှစ်ဦးကပြောကြားခဲ့သည်။ တွေ့ကြုံခဲ့သော သတ်ဖြတ်မှုများ၏ ထက်ဝက်ကျော် (၄၅%) သည် သေနတ်ဖြင့်ပစ်ခတ်ခြင်း ၂၀% သည်ဓားရှည် သို့မဟုတ် ဓားဖြင့်ထိုးခုတ်ခြင်းနှင့် ၁၁% သည် မီးရှို့ခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ သတ်ဖြတ်မှုများ၏ ၃% သာလျှင် ရေနစ် သေဆုံးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဒုက္ခသည်များစွာတို့သည် လွတ်မြောက်ရန် ထွက်ပြေးစဉ်အတွင်း ရေနစ်သေဆုံးခဲ့ကြကြောင်းသိရှိရသည်။
- ၎င်းတို့အား စစ်တပ် သို့မဟုတ် ရဲတပ်ဖွဲ့အချုပ်ခန်းသို့ ခေါ်ဆောင်သွားခြင်းခံခဲ့ရသည် သို့မဟုတ် အခြား ရိုဟင်ဂျာများအား ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားခြင်းကိုလည်း တွေ့မြင်ခဲ့သည်ဟု သုံးပုံနှစ်ပုံကပြောပြသည်။
- ၎င်းတို့သည် နေအိမ်များ သို့မဟုတ် ကျေးရွာများအားဖျက်ဆီးသည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့ရကြောင်း ဆယ်ဦးတွင် ရှစ်ဦးကပြောပြသည်။ ၎င်းတို့၏နေအိမ်များအား ဖျက်ဆီးခံခဲ့ရသည်မှာ သေချာသည်ဟုပြောကြားသူများစွာ ရှိသော်လည်း ထိုသို့သောတစ်ဆင့်ပြောစကားများအား စုံစမ်းစစ်ဆေးသူများက မှတ်တမ်းတင်ခြင်း မပြုခဲ့ပါ။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၃၀ ရက်နေ့ မှ အောက်တိုဘာလ ၂၃ ရက်နေ့အတွင်းမှ ဓာတ်ပုံများအား ဆန်းစစ်ချက်အရ မီးရှို့ ဖျက်ဆီးခံရသော အဆောက်အအုံပေါင်းသည် ၃၈,၀၀၀ ရှိပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလနှင့် နိုဝင်ဘာလ တွင်လေ့လာတွေ့ရှိသောခန့်မှန်းခြေ ၁,၅၀၀ ထက် သိသာထင်ရှားစွာ များပြားနေပါသည်။ မီးရှို့ခံရသော ကျေးရွာအများစုမှာ လုံးဝပျက်စီးသွားခဲ့သည်။

အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် ပေါင်းစပ်တိုက်ခိုက်မှုတစ်ရပ်တွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ကားများ သို့မဟုတ် ထရပ်ကားများ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြကြောင်းနှင့် အချို့နယ်မြေများတွင် မော်တော်ဘုတ်များပင် ပါဝင်ခဲ့ကြောင်း ဒုက္ခသည်များက ပြောပြခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတစ်လျှောက် ပြန့်ကျဲနေသောကျေးရွာများမှ ဖြေကြားသူ ၁၀၀ ကျော်က ရဟတ်ယာဉ်များကို မြင်တွေ့ခဲ့ရသော်လည်း ယင်းတို့သည် တိုက်ခိုက်မှုတွင်ပါဝင်ခြင်းမရှိခဲ့ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ အချို့က လည်း ဝုံး သို့မဟုတ် ခုံးကျည်များကြံချသည်ကို မြင်တွေ့ရသည်ဟုဆိုကြသည်။

- ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတစ်လျှောက် အထူးသဖြင့် မောင်တောနှင့် မြောက်ဖျားနယ်မြေများတွင် ခုံးပစ်လောင်ချာများ (သို့မဟုတ် လောင်ချာများ) နှင့် လောင်ချာဖြင့်ပစ်ရသောပုံးများကဲ့သို့ ကြီးမားသည့် ဖောက်ခွဲ ရေးလက်နက်များကို အသုံးပြုခဲ့သည်ဟု ဖြေကြားသူများက အစီရင်ခံကြသည်။
- စစ်သားများက ပြောင်းရှည်သေနတ်များနှင့် ပြောင်းတိုသေနတ်များ သို့မဟုတ် ဓားများကို အသုံးပြုကြသည်ဟု အချို့ကပြောကြားသည်။ အချို့ကလည်း တိုက်ခိုက်မှုတွင်ပါဝင်ရန် ဒေသခံ ရခိုင်တိုင်းရင်းသား (မောက်ဟုလည်းခေါ်သော) များက ဓားရှည်များ သို့မဟုတ် ကိုင်းခုတ်ဓားများကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်ဟု ပြောကြားကြသည်။

- နယ်မြေများစွာအတွင်းတွင် မီးသေနတ်များ သို့မဟုတ် မီးလောင်ပုံးများ အသုံးပြုမှုကို ဒုက္ခသည်များက ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက ထိုလက်နက်များကို အိမ်များအားမီးရှို့ရန်အပြင် ရိုဟင်ဂျာများအား သတ်ဖြတ်ရန်နှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရစေရန် အများဆုံး အသုံးပြုခဲ့သည်။

"တစ်ရွာလုံး မိုးရွာသလို နေရာလပ်မကျန်အောင် မီးလောင်သွားခဲ့တာပါပဲ။" အမျိုးသား၊ ၂၀ နှစ်။

အကြမ်းဖက်မှု ကျူးလွန်သူများသည် အချို့နယ်မြေများရှိ လူထု သို့မဟုတ် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များအား ရွေးချယ်ပစ်မှတ်ထားခဲ့ကြသည်ဟု ဒုက္ခသည်များက ဖြေကြားကြသည်။ ဘာသာရေးကို အတိအလင်း ပစ်မှတ်ထားမှုများ သို့မဟုတ် ထိန်းချုပ်ဟန့်တားမှုများအား တွေ့ကြုံခဲ့ကြကြောင်း ဖြေကြားသူများ၏ ၃၀% က ပြောကြားသည်။ စစ်တပ်၏ အထွတ်အမြတ်ထားသော ကျမ်းစာအုပ်များအား မလေးမစားပြုမှုဖြစ်ရပ်များကို ဖြေကြားသူများက အသေးစိတ်ပြောပြကြပြီး စစ်သားများက ကိုရမ်ကျမ်းပေါ်တွင် ကျင်ငယ်စွန့်ခြင်း သို့မဟုတ် မီးရှို့ခြင်းကို အချို့က တွေ့မြင်ခဲ့ကြသည်။

အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာများ အထူးသဖြင့် လက်ဝတ်ရတနာများအပြင် ချက်ပြုတ်သည့် အိုးခွက်များ ခိုးယူခံရမှုများကလည်း ရိုးနေပြီဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ စားနပ်ရိက္ခာရင်းမြစ်များအား ခိုးယူခံရသည် သို့မဟုတ် ဖျက်ဆီးခံရသည်ဟု သုံးပုံတစ်ပုံကဖြေကြားသည်။ စစ်တပ်ကို အဓိကတရားခံအဖြစ် အများဆုံးအမည် တပ်ကြသော်လည်း (သိရှိသောဖြစ်ရပ်များ၏ ၇၆% တွင်ပါဝင်ပတ်သက်သည်) ရိုဟင်ဂျာ မဟုတ်သော အရပ်သားများသည်လည်း ခိုးမှုများ၏ သုံးပုံတစ်ပုံတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ကြကြောင်း မျက်မြင်တွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ အချို့ဒုက္ခသည်များက ၎င်းတို့၏မိသားစုများသည် ဈေးဆိုင်ငယ်များ စိုက်ပျိုးမြေဧကများနှင့် နွားများကိုပိုင်ဆိုင်ကာ ၎င်းတို့၏ ဘဝများကို သက်သောင့်သက်သာ နေထိုင်ခဲ့ကြရပြီး ထိုပိုင်ဆိုင်မှုအားလုံးကို ဖျက်ဆီးခံလိုက်ရသဖြင့် ဘဝများကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန် ကုန်းကောက်စရာပင် မရှိကြတော့ကြောင်း ကြေကွဲဖွယ် ပြောပြခဲ့ကြသည်။ အချို့ကျေးရွာများတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော ခိုးမှုများ သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်မှုများ၌ ပိုမိုချမ်းသာကြွယ်ဝသူများ သို့မဟုတ် ပို၍ ပညာတတ်သူများအပါအဝင် ရပ်ရွာအထက်တန်းလွှာများအား ပစ်မှတ်ထားကြသည်။ အခြားနယ်မြေများ၌ ဖြစ်ပွားမှုများသည် ကြုံသလိုဖြစ်ပွားမှုပိုဆန်သည်ဟု ဒုက္ခသည်များက ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

မြန်မာ့တပ်မတော်က ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ စစ်ဆင်ရေးများကို ၂၀၁၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် တရားဝင်ရပ်စဲခဲ့သည်။ ဓာတ်ပုံများအားဆန်းစစ်ချက်တစ်ခုအရ ထိုနေ့ရက်တိုင်အောင် ကျေးရွာများအား မီးရှို့နေကြောင်း (ဓာတ်ပုံ ၂ ကိုကြည့်ပါ) ဖော်ပြလျက်ရှိပြီး အကြမ်းဖက်မှုသည် စက်တင်ဘာလနှင့် အောက်တိုဘာလ အစောပိုင်းတစ်လျှောက် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး တဖြည်းဖြည်းလျော့နည်းသွားသည်ဟု ဒုက္ခသည်များထံမှ သတင်းပို့ချက်များကဖော်ပြခဲ့သည်။

ဓာတ်ပုံ ၂

ကိုယ်လက်အင်္ဂါဖြတ်တောက်ခြင်း၊ ညှင်းပမ်းနှိပ်စက်မှုအလားအလာပျံ့နှံ့ခြင်း

တိုက်ခိုက်မှုမပြုမီနှင့် တိုက်ခိုက်စဉ်အတောအတွင်း မြန်မာစစ်သားများအများစုနှင့် တစ်ခါတရံ အရပ်သားများက ရိုဟင်ဂျာများအားကို ကိုယ်လက်အင်္ဂါဖြတ်တောက်ခြင်း သို့မဟုတ် ညှင်းပမ်းနှိပ်စက်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်သည်ဟု စုံစမ်းစစ်ဆေးသူများကြားသိခဲ့ရသည်။ ထိုလုပ်ရပ်များကို ဒုက္ခသည်ဆယ်ဦးတွင် တစ်ဦးက ကြုံတွေ့ခဲ့သည်။

- ကိုယ်လက်အင်္ဂါဖြတ်တောက်ခြင်းဆိုင်ရာအစီရင်ခံမှုတွင် ဖြောင့်ချက်ပေးရန် အတင်းအကျပ်ပြုလုပ်သည့် အနေဖြင့် ကလီစာများအား ဖြတ်တောက်၍ ဖြန့်ကြဲခြင်း၊ ခြေလက်အင်္ဂါများ သို့မဟုတ် လက်များ/ ခြေထောက်များကို ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ လက်သည်းခြေသည်းများကို ဆွဲနုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် မုတ်ဆိတ်မွေးများနှင့် လိင်အင်္ဂါများကိုမီးမြှိုက်ခြင်း သို့မဟုတ် အသက်ရှင်လျက် မီးရှို့ ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။
- အပြစ်ဒဏ်ပေးမှုပုံစံတစ်ရပ်ကဲ့သို့ သို့မဟုတ် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ရိုဟင်ဂျာအုပ်စုများအား အပြင်ဘက်တွင် နာရီပေါင်းများစွာနေခိုင်းခြင်းကို ဖြေကြားသူ အယောက်သုံးဆယ်က မြင်တွေ့ခဲ့သည်။
- ဒုက္ခသည်များအား ခေါင်းဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ပေါင်လက်ဖြတ်ခြင်းတို့ကို ဖြေကြားသူ သုံးဆယ်နှစ်ဦးက မြင်တွေ့ခဲ့ကြောင်းပြောပြသည်။ ကိုယ်အင်္ဂါ ဖြတ်တောက်ထားသော အလောင်းများအား ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ သွားရာလမ်းတွင် တွေ့မြင်ခဲ့ရသော်လည်း မည်သို့ဖြစ်ပျက်ခဲ့မှန်းမသိဟု အခြားသူများကပြောပြသည်။

၎င်းတို့၏နေအိမ်များမှ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ ထွက်ပြေးလွတ်ခွဲရာတွင် လူသေအလောင်းများကို ကျော်ဖြတ်ခဲ့ရသည်ဟု ဒုက္ခသည်များစွာကပြောပြကြသည်။ အချို့သည် ထိခိုက်ဒဏ်ရာအမျိုးမျိုးကြောင့် သေဆုံးပုံရကြပြီး အချို့မှာ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ ဖြတ်တောက်ခံရခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း အခြားသူများမှာ လမ်းခရီးတွင်အမောဆိုသောကြောင့် သို့မဟုတ် အခြားသောဖိစီးမှုများကြောင့်သော်လည်းကောင်း သေဆုံးပုံရသည်ဟု ထွက်ဆိုကြသည်။ အလောင်းများကို ကျင်းများ၊ ဂူများ၊ များပြားလှသောဂူများ သို့မဟုတ် အခြားနည်းများကို အသုံးပြု၍ စွန့်ပစ်ထားကြသည်ဟု ဆယ်ဦးတွင်တစ်ဦးက ဖြေကြားသည်။ ဖြစ်ရပ်အနည်းငယ်တွင်သာ ရိုဟင်ဂျာများကို ကျင်းထဲတွင် သတ်ဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အရှင်လတ်လတ် မြေမြှုပ်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ကြောင်း တွေ့ကြုံရသော်လည်း ဖြစ်ရပ်အများစုမှာ သေပြီးသား ဒုက္ခသည်အလောင်းများကို စုပုံထားခြင်း၊ ဖုံးအုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖျက်ဆီးခြင်း ပြုလုပ်သည်ဟု ပြောပြကြသည်။

- အလောင်းများအား စစ်တပ်ကတူးထားသော တစ်ခါတစ်ရံ မြေတူးစက်များဖြင့်တူးထားသော ကျင်းတစ်ခု သို့မဟုတ် သင်္ချိုင်းမြေတစ်ခုအတွင်းသို့ပစ်ချကြသည်ကိုမြင်တွေ့ကြောင်း အချို့က ပြောပြသည်။ ကျူးလွန်သူများက ကျေးရွာရေတွင်းများကိုလည်း အလောင်းများစွန့်ပစ်ရန် အသုံးပြုကြသည်။
- အခြားဖြစ်ရပ်များတွင် စစ်သားများက အလောင်းများကို ရေနံဆီလောင်း၊ ကောက်ရိုးပုံ၍၊ စောင်များ ပတ်ကာ မီးရှို့ကြသည်။
- စစ်တပ်က ဒုက္ခသည်များ၏ မျက်လုံးများအတွင်းကို အက်ဆစ်ဖြင့်ပက်သဖြင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် မည်သူမည်ဝါဟု ခွဲခြားနိုင်စွမ်းမရှိတော့ကြောင်း ဒုက္ခသည်တစ်ဦးက ဖြေကြားသည်။ စစ်တပ်က အလောင်းများကို အပိုင်းပိုင်း ဖြတ်ပစ်သည်ဟု အခြားသူများကပြောပြသည်။
- အလောင်းများ ရေထဲတွင်ပျောက်နေကြောင်း ရိုဟင်ဂျာများကပြောပြသည်။ တစ်ဦးကမူ "မြစ်ထဲတွင် ဦးခေါင်းများသည် ဘောလုံးများကဲ့သို့ပျောက်နေသည်" ကို တွေ့မြင်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။

"စစ်တပ်က ကျွန်ုပ်တို့ ဘာသာရေးဆရာ အဘိုးကြီးကို သေနတ်နဲ့ပစ်လိုက်တယ်။ နှစ်ခါတောင် ပစ်ပေမဲ့ သူက မသေဘူး။ ဒါကြောင့် သူ့ကို သူတို့က ဓားနဲ့ထိုးပြီး သစ်ပင်မှာတွဲလောင်းဆွဲထားတယ်။" အမျိုးသမီး၊ အသက် ၃၀။

အင်အားနည်းသော၊ ထိခိုက်လွယ်သောအခြေအနေ အကြမ်းဖက်မှုဒဏ်ခံရခြင်း

ရိုဟင်ဂျာရပ်ရွာများအားတိုက်ခိုက်စဉ်အတွင်း စစ်တပ်နှင့်နည်းပါးသောအတိုင်းအတာရှိသည့် ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့က တိုက်ခိုက်မှုများကို ရှောင်တိမ်းနိုင်စွမ်းမရှိသည့် အမျိုးသမီးများ၊ ကလေးငယ်များနှင့်သက်ကြီးရွယ်အိုများအား အနာတရဖြစ်စေခဲ့ပြီး သေဆုံးစေခဲ့ကြသည်ဟု ဒုက္ခသည်များက ပြောကြားကြသည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် အဆိုပါ ခုခံနိုင်စွမ်းမရှိသူများကို ခွဲခြားမှုမရှိပဲ စစ်သားများက ကျည်ဆံ များအား လေထဲသို့ပလုပျံအောင် ပစ်ခတ်ခဲ့ကြသည်။ အခြားအချိန်များတွင် တမင်ပစ်မှတ်ထား လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ အချို့ကျေးရွာများတွင် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှု ကနဦးအဆင့်အပြီး ထွက်ပြေးနိုင်သူများအား သတ်ဖြတ်ရန် စစ်သားများက တစ်အိမ်တက်ဆင်း ဝင်ထွက်ခဲ့ကြသည်။

"ကျွန်တော့်အမေနဲ့ ကလေးတွေကြားမှာ ရွေးချယ်ရတော့မယ်။ ကျွန်တော့်မှာလက်နှစ်ဖက်နဲ့ ကလေး နှစ်ယောက်ပဲရှိတယ်လေ။" အမျိုးသား၊ အသက် ၃၅ နှစ်။

"စစ်တပ်နဲ့ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့က ကျွန်မသားလေးကိုသတ်ပစ်လိုက်ကြတယ်။ သူက ငါးနှစ်သားပဲ ရှိပါသေးတယ်။ စစ်တပ်ဝင်လာတော့ ကျွန်မကကိုယ်ဝန်ကြီးနဲ့လေ။ အခြေအနေက အရမ်းကြောက်ဖို့ ကောင်းတာပဲ။ ကျွန်မကလေးတွေအကုန်လုံးဆီကို ကျွန်မ မရောက်နိုင်ခဲ့ဘူး။ ကျွန်မသားလေးဆီကို မသွားနိုင်ခဲ့ဘူး။ သူ့အသတ်ခံ လိုက်ရပြီလေ။" အမျိုးသမီး၊ ၂၅ နှစ်။

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတစ်လျှောက်မှ ဒုက္ခသည် ၁၁၇ ဦးတို့သည် ကျေးရွာများနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ ထွက်ပြေးစဉ်လမ်းတစ်လျှောက်တွင် လသားကလေးများနှင့် အရိုက်ခံထားရသော သို့မဟုတ် အသတ်ခံထားရသော ကလေးငယ်များကို တွေ့မြင်ခဲ့ကြရသည်။ သို့မဟုတ် သေနတ်ဒဏ်ရာများ သို့မဟုတ် လည်ပင်းကို လှီးဖြတ်ခံထား ရသော ဒဏ်ရာများရှိသည့် ကလေးငယ်များ၏ အလောင်းများကို တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်ဟု ထွက်ဆိုခဲ့ကြသည်။ စစ်တပ်က အရွယ်ရောက်ပြီးမိသားစုများအား သေနတ်ဖြင့်ပစ်ခတ်ရာတွင် သေဆုံးမှုများ၌ ကလေးငယ်များ ပါဝင်ကြောင်း သတင်း ပေးပို့မှုများကဖော်ပြခဲ့သည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် စစ်သားများ သို့မဟုတ် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များက ကလေးများအား သတ်ပစ်ရန် မိခင်များ၏ ရင်ခွင်ထဲမှ ဆွဲထုတ်ကြသည်ဟု မြင်တွေ့ခဲ့သော သက်သေများက ပြောကြားခဲ့ပြီး အချို့ကလည်း ကလေးငယ်များကို ဆောင့်နှင်းခြင်း ရိုက်နှက်ခြင်းနှင့် လသားကလေးများအား မြေပြင်သို့ ပစ်ချခြင်းစသော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို မြင်တွေ့ခဲ့ကြောင်း ပြောပြကြသည်။ ထိုဖြစ်ရပ် အများစုသည် ၂၀၁၇ ခုနှစ် သြဂုတ်လနှင့် စက်တင်ဘာလအကြား ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

- စစ်သားများက လသားကလေးများနှင့် ကလေးများကို မီးပုံများ သို့မဟုတ် မီးလောင်နေသောတဲများအတွင်း ပစ်ချသည်ဟု သက်သေပေါင်းစုံတို့က ထွက်ဆိုခဲ့ကြသည်။ စစ်သားများက ကလေးများကို မြစ်ထဲသို့ပစ်ချ ခြင်းအား မြင်တွေ့ခဲ့သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ရေတွင်းများထဲသို့ပစ်ချခံရသော ကလေးအလောင်းများအား တွေ့ရှိခြင်းကိုလည်းကောင်း သက်သေများက ပြောပြခဲ့ကြသည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက လသားကလေးငယ် တစ်ဦးအား မြစ်ထဲသို့ပစ်ချလိုက်ရာ ကလေးငယ်အား ကယ်ဆယ်ရန် မြစ်ထဲသို့ပြေးဆင်းသွားသော မိခင်အား သေနတ်ဖြင့်ပစ်ခတ်သည်ကို မြင်တွေ့ခဲ့ရသည်ဟု ဒုက္ခသည်တစ်ဦးက ပြောပြခဲ့သည်။
- ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ ထွက်ပြေးသွားသော ရိုဟင်ဂျာအုပ်စုတစ်စုနောက်သို့ ပြေးလိုက်သွားသည့် စစ်သားများ အကြောင်းကိုလည်း ဒုက္ခသည်တစ်ဦးက ပြောပြခဲ့သည်။ တစ်နေရာ၌ မြေပြင်တွင်ကစားနေကြသော ကလေးအုပ်ထဲသို့ စစ်သားများက ရုတ်တရက်ပစ်လိုက်ရာ ၅ နှစ်သားတစ်ဦး ၃ နှစ် သားတစ်ဦးနှင့် သုံးလသား ကလေးတစ်ဦး သေဆုံးသွားကြောင်း ထိုအမျိုးသမီးကပြောပြသည်။
- ရွာသားများကို စပါးခင်းတစ်ခုတွင်တိုက်ခိုက်မှု၌ ရခိုင်အရပ်သားအုပ်စု တစ်စုက စစ်တပ်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ဟု သတင်းပို့ချက်တစ်ခုတွင်ဖော်ပြသည်။ အရပ်သားများထဲမှတစ်ဦးက ကလေးငယ်ချီထားသော အမျိုးသားတစ်ဦးကို ရပ်တန့်စေကာ ကလေးငယ်ကိုလေထဲသို့ပစ်မြှောက်၍ ၎င်း၏ ဓားရှည်ထိပ်ဖျားနှင့် ဖမ်းယူခဲ့သည်။

- စစ်သားများက အမျိုးသမီးများနှင့် ၎င်းတို့၏မွေးကင်းစကလေးများအား မွေးဖွားနေစဉ်အတွင်း သို့မဟုတ် မွေးဖွားပြီးစတွင် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ စစ်သားများက ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးများအား ၎င်းတို့၏ ဝမ်းဗိုက်ကိုခွဲကာ သတ်ပစ်ပြီး သန္ဓေသားများကို ဆွဲထုတ်ခဲ့ကြသည်ဟု အခြားကျေးရွာများမှ ဒုက္ခသည်အချို့က ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။

လုံခြုံမှုမရှိသော ရိုဟင်ဂျာလူဦးရေအစိတ်အပိုင်းများအား စစ်တပ်၏တိုက်ခိုက်မှုများနှင့်တွဲဖက်၍ စစ်တပ်နှင့်ရဲ တပ်ဖွဲ့ကလည်း သက်ကြီးရွယ်အို အဘိုးများနှင့် အဘွားများအား ၎င်းတို့၏ ကျေးရွာများအား တိုက်ခိုက်စဉ်အတွင်း ရိုက်နှက်ခြင်း သေနတ်ဖြင့်ပစ်ခတ်ခြင်း သို့မဟုတ် သတ်ဖြတ်ခြင်းတို့ကို ပစ်မှတ်ထား၍ ကျူးလွန်ခဲ့ကြပုံပေါ်သည်။ အဘိုးအဘွားများအား ၎င်းတို့၏နေအိမ်များကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးခံရပြီး လွတ်မြောက်နိုင်စွမ်း မရှိတော့သောအခါ ၎င်းတို့အား အရှင်လတ်လတ်မီးရှို့ခံကြရသည်ဟု ဖြေကြားသူများစွာတို့က ပြောကြားခဲ့သည်။

- သူ၏ကျေးရွာမီးလောင်သောအခါ စစ်သားများက လမ်းမလျှောက်နိုင်သော မသန်စွမ်းအဘိုးလေးယောက်ကို မီးလောင်နေသောအိမ်များထဲသို့ အတင်းတွန်းပို့ခဲ့ကြသည်ဟု ကျေးရွာသားတစ်ဦးက ပြောပြခဲ့သည်။
- စစ်သားများက မျက်မြင်သက်သေတစ်ဦး၏ အသက် ၇၀ အရွယ်မိခင်ကြီးအား သူမ၏ရှေ့တွင်ပင် သတ်ဖြတ်ကာ ကိုယ်လက်အင်္ဂါများအား ဖြတ်တောက်၍ မီးပုံထဲသို့ပစ်ထည့်လိုက်ကြသည်။
- ၎င်းတို့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ ထွက်ပြေးရာတွင် သက်ကြီးရွယ်အိုများ၏ အလောင်းများစွာကို တွေ့မြင်ခဲ့ကြသည် ဟု မျက်မြင်သက်သေများစွာတို့က ထွက်ဆိုခဲ့ကြသည်။

လွတ်မြောက်ခဲ့သောဖြေကြားသူများရှိသော်လည်း အမြောက်အမြားမှာလွတ်မြောက်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ

အစီရင်ခံသောဖြစ်ရပ်များစွာတို့တွင် ရိုဟင်ဂျာများသည် ၎င်းတို့၏ကျေးရွာများမှထွက်ခွာကာ နယ်စပ်ကိုဖြတ် ကျော်၍ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ လွတ်မြောက်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် အချို့နယ်မြေများ၌ ရိုဟင်ဂျာများ လွတ်မြောက်မှုကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ၎င်းတို့အပေါ် ပျက်စီးမှုအများဆုံးဖြစ်စေရန် တိုက်ခိုက်သူများက စုစည်းသော ကြိုးပမ်းအားထုတ် မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပုံရသည်။

- တိုက်ခိုက်မှုများအတွင်း ရွာသားများအား အိမ်များအတွင်းသောပိတ်ထားပြီး ထိုအိမ်များကို မီးရှို့ခဲ့ကြသည်ဟု အချို့ကဖြေကြားကြသည်။
- ရိုဟင်ဂျာလူထုအား ပစ်ခတ်ခြင်းမပြုမီ စစ်တပ်က ရွာလမ်းများအားလုံးနှင့် ထွက်ပေါက်များအားလုံးကို ပိတ်ဆို့ထားခဲ့ကြကြောင်း ဒုက္ခသည်နှစ်ဦးက ပြောပြသည်။
- စစ်တပ်၊ ရေတပ် သို့မဟုတ် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားအရပ်သားများက ၎င်းတို့၏လေ့များကို ယူဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်မှုအတွင်း အသုံးမပြုနိုင်စေရန် လေ့ဝမ်းများအားဖောက်ကာမြှုပ်ပစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖက်ဆီးခြင်းများကိုပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဖြေကြားသူကိုးဦးက ပြောကြားခဲ့သည်။

ဒုက္ခသည် ၁၀၀ ကျော်အား အစုလိုက်အပြုံလိုက်သတ်ဖြတ်သည့် သို့မဟုတ် အနာတရဖြစ်စေသည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကိုတွေ့မြင်ခဲ့ရသည်ဟု ဒုက္ခသည်များ၏ ငါးပုံတစ်ပုံကပြောကြားခဲ့သည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များသည် ၎င်းတို့၏

ကိုယ်ပိုင်ကျေးရွာများတွင်ဖြစ်ပျက်ခဲ့ကြပြီး အခြားဖြစ်ရပ်များသည် ၎င်းတို့ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ ထွက်ပြေးစဉ် အစုလိုက် အပြုံလိုက်သတ်ဖြတ်မှုများကို တွေ့မြင်ခဲ့ရကြောင်း ဖြေကြားသူများကပြောကြားသည်။ ဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် အမျိုးသား များအား မြေပြင်တွင်မျက်နှာအပ်၍ ဝမ်းလျားမှောက်ခိုင်းပြီး အမျိုးသားနှစ်ရာကျော်နှင့် အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှာ လည်ပင်းကိုလှီး၍ သတ်ဖြတ်ခံခဲ့ရသည်ဟု ဖြေကြားသူတစ်ဦးက ပြောကြားသည်။

- ရိုဟင်ဂျာများသည် သေနတ်ဖြင့်ပစ်ခံရပြီး ကျေးရွာအပြင်ဘက်ရှိ တောင်ကုန်း တစ်ခုတွင်ပုန်းအောင်းနေစဉ် လည်ပင်းဖြတ်ခံခဲ့ရသည်ဟု ဖြေကြားသူ မျက်မြင်သက်သေတစ်ဦးက ပြောပြခဲ့သည်။ ထိုနေရာ၌ အလားတူ အစုလိုက်အပြုံလိုက်သတ်ဖြတ်မှုမှ အလောင်းများ တစ်လှေကြီးကို တွေ့မြင်ခဲ့ရကြောင်း အခြား တစ်ယောက်က ဖော်ပြခဲ့သည်။
- စစ်တပ် သို့မဟုတ် ရေတပ်က ဒုက္ခသည်အပြည့်ပါသောလှေများကို နှစ်မြှုပ်ပစ်ရန် သို့မဟုတ် လှေပေါ်တွင် ပိတ်မိနေသူများကို ပစ်ခတ်ရန်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်ဟု ဖြေကြားသူ ၂၈ ဦးကပြောကြားခဲ့သည်။ ထိုဖြစ်ရပ်တွင် လူများသေဆုံးမှု ၁၀၀ နှင့်အထက်ရှိခဲ့သည်ဟု အဆိုပါဖြေကြားသူများအနက်မှ ကိုးဦးက ပြောကြားခဲ့သည်။

"စစ်တပ်က သူတို့လှေကိုနှစ်မြှုပ်လိုက်တော့ ဝမ်းကွဲညီအစ်ကိုမောင်နှမကိုးယောက်စလုံး ရေနစ်သွားတယ်။ လှေမြှုပ်သွားတော့ သူတို့ရေနစ်သေအောင် စစ်သားတွေက သူတို့ကိုရိုက်နှက်ကြပါတယ်။" အမျိုးသမီး၊ အသက် ၃၀။

ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသော လိင်မှုဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု

စစ်တပ်က ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသမီးများအပေါ် ကျူးလွန်ခဲ့သော ကျယ်ပြန့်သည့်လိင်မှုဆိုင်ရာ တိုက်ခိုက်မှုနှင့် အဓမ္မပြုကျင့်မှုများအား လေ့လာမှုကဖော်ပြခဲ့သည်။ အဓမ္မပြုကျင့်မှုဖြစ်ရပ်များသည် အရေအတွက်နှင့် ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်မှုတို့တွင် ဩဂုတ်နှင့်စက်တင်ဘာလ တိုက်ခိုက်မှုများမတိုင်မီနှင့် တိုက်ခိုက်မှုများအတွင်း မြင့်တက်လာခဲ့ ဖွယ်ရှိသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတစ်လျှောက် ဂိုဏ်းဖွဲ့အဓမ္မပြုကျင့်မှုများသည် ကျူးလွန်သူပေါင်းစုံတို့အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအဆင့်အချို့ရှိကြောင်း သိရှိရသည် (မြေပုံ ၃ ကိုကြည့်ပါ)။

ယေဘုယျအားဖြင့် စစ်တပ်နှင့်ရဲတပ်ဖွဲ့တို့သည် ၎င်းတို့၏ အဆင့်တူသူများ သို့မဟုတ် ကွပ်ကဲမှုလမ်းကြောင်း တွင် ၎င်းတို့ထက် အဆင့်မြင့်သူများက ကျူးလွန်ခဲ့သော အဓမ္မပြုကျင့်မှုများအား ဖုံးကွယ်ထားရန် ကြိုးစားပုံမရပါ။ စင်စစ်အားဖြင့် အဓမ္မပြုကျင့်မှုများသည် သဘာဝအားဖြင့် လူသိရှင်ကြားဖြစ်လေ့ရှိပြီး ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးလွန်မှု များစွာတို့သည် လူမြင်ကွင်းတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့ကြသည် သို့မဟုတ် ကျူးလွန်သူများက အများပြည်သူအမြင်တွင် အဓမ္မ ကျူးလွန်သည့်အမှတ်အသား ထင်ရှားစွာပေါ်လွင်သော ကျူးလွန်ခံရသူများ၏ အလောင်းများအပါအဝင် ထိုသို့ ပြုကျင့်မှု အထောက်အထားများအား ချန်ထားရစ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

အမျိုးသမီး ၂၇ ဦးတို့က ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် အဓမ္မပြုကျင့်ခံခဲ့ရကြောင်းထွက်ဆိုခဲ့ရာ တစ်စုံတစ်ဦးက အဓမ္မပြုကျင့်ခံရသည်ဟုဝန်ခံခြင်း သို့မဟုတ် လိင်အကြမ်းဖက်မှုအကြောင်း ပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးခြင်းသည် ယဉ်ကျေးမှုအရ အမည်းစက်ထင်တတ်သောကြောင့် ထိုသို့ဖွင့်ဟပြောပြသည့် အရေအတွက်နည်းခြင်းကို ပြဆိုနေ သကဲ့သို့ မြန်မာစစ်သားများက အမျိုးသမီးများကို အဓမ္မပြုကျင့်ပြီးနောက် သတ်ပစ်ခဲ့ကြသည်ဟုလည်း အစီရင်ခံ ခဲ့ကြသည်။ မည်သို့ဆိုစေကာမူ အမျိုးသမီးများနှင့်မိန်းကလေးများ ၄၅% ခန့်သည်အဓမ္မပြုကျင့်ခံခဲ့ရပြီး ယင်းတို့အနက် ၂၀% သည် အုပ်စုဖွဲ့ကျူးလွန်မှုကိုခံခဲ့ရကြသည်။ အဝတ်အစားများအားဆွဲချွတ်ခြင်း၊ အမျိုးသမီး၏ရင်သားများနှင့်

လိင်အင်္ဂါများအား ထိတွေ့ကိုင်တွယ်ခြင်းနှင့် ကိုယ်ထိလက်ရောက်ကျူးလွန်မှုတို့အပါအဝင် လိင်မှုဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုပုံစံအချို့ကို ပို၍ကြံ့ခိုင်ခံ့ကျောရသည်။ အဓမ္မပြုကျင့်မှုများစွာတွင် ဒုက္ခသည်များက လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို ခွဲခြားသိရှိမှုကြောင့်အပြင် လူမြင်ကွင်းတွင် ကိုယ်ထိလက်ရောက်ပြုမှုများကြောင့် ထိုသို့ပြုကျင့်ခံရမှုအရေအတွက် မြင့်တက်လာခြင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

"ကျွန်မတို့ရွာက ရဲသားနှစ်ယောက်က ကျွန်မကိုအဓမ္မပြုတယ်။ သူတို့ကိုမြင်ရင်မှတ်မိပေမဲ့ နာမည်တွေကိုတော့ မသိဘူး။ အဓမ္မပြုပြီးတော့ ဒါကမင်းရဲ့ နိုင်ငံမဟုတ်ဘူး၊ ဒီနိုင်ငံကထွက်သွားတော့လို့ ပြောခဲ့ပါတယ်။" အမျိုးသမီး၊ ၂၃ နှစ်။

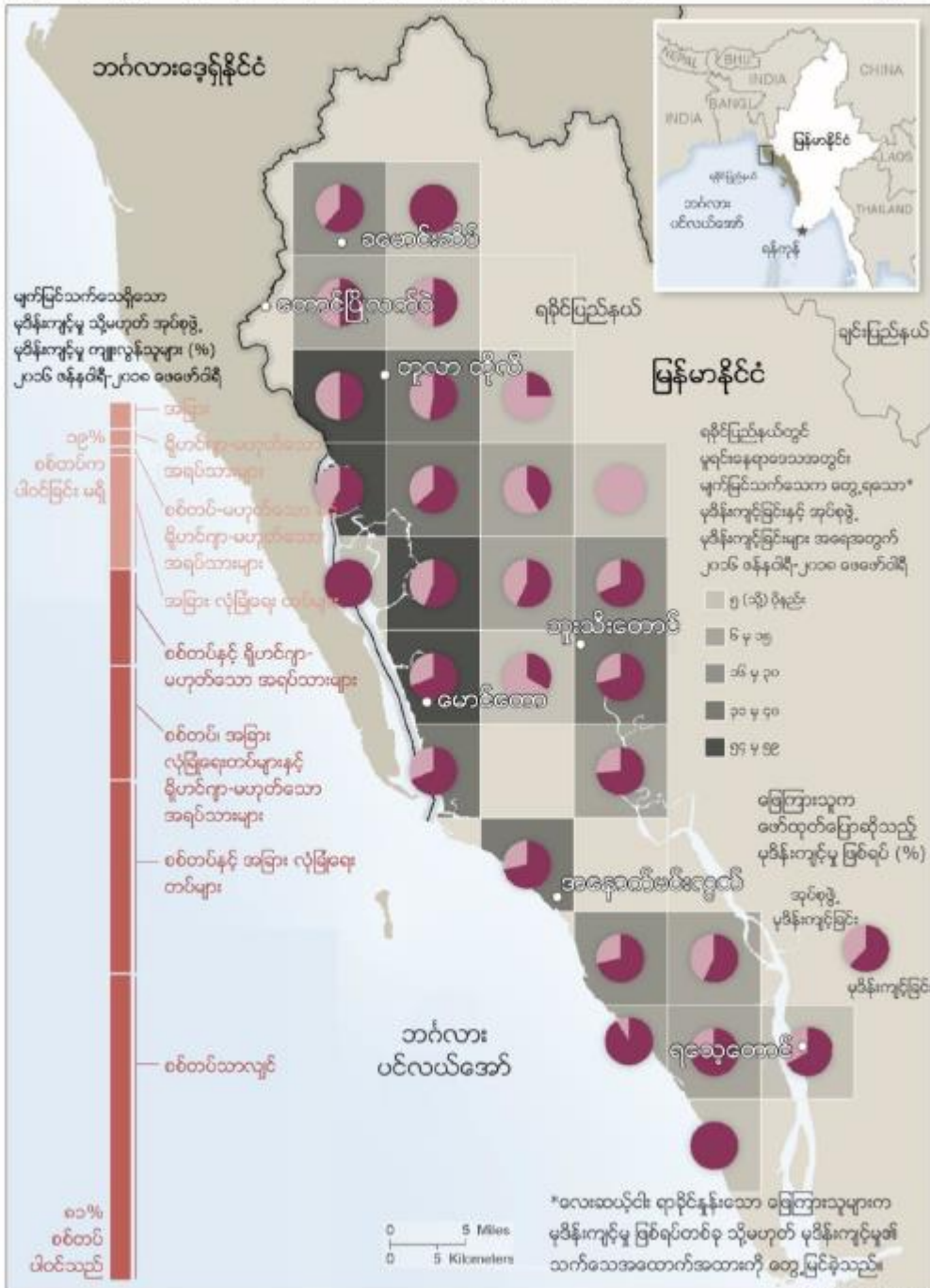
လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ လိင်မှုဆိုင်ရာ ကိုယ်ထိလက်ရောက်ပြုမှုများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း တစ်လျှောက်တွင် ယေဘုယျအားဖြင့် အောက်တွင်ဖော်ပြထားသောနည်းလမ်းများမှတစ်နည်းနည်းဖြင့်ကျူးလွန်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပွားမှုသည်ပုံစံများမှာပြောင်းလဲခြင်းမရှိပေ။

၁။ နေအိမ်ကိုရှာဖွေမှုများ

စစ်တပ်သည် သောင်းကျန်းသူများအားရှာဖွေရန်အကြောင်းပြကာ ၎င်းတို့၏ရွာများသို့ ထုံးစံအတိုင်း ရောက်လာလေ့ရှိကာ ထိုသို့သောရှာဖွေမှုများပြုလုပ်ရာတွင် မဖွယ်မရာသုံးသပ်ခြင်း၊ လိင်မှုဆိုင်ရာ ကိုယ်ထိလက်ရောက်စေကာမူခြင်း သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏နေအိမ်များအတွင်းတွင်ပင် အမျိုးသမီးများကို အဓမ္မပြုခြင်းများပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်ဟု ဖြေကြားသူများက ပြောကြားသည်။ အမျိုးသမီးများစွာတို့က ပြောပြကြသည်မှာ စစ်သားများသည် ရှာဖွေမှုများအတွင်း ၎င်းတို့၏အဖိုးတန်ပစ္စည်းများ အထူးသဖြင့် ရွှေထည်လက်ဝတ်ရတနာများကို ခိုးယူသွားကြသည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သောနေအိမ် ရှာဖွေမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ စစ်သားများက အမျိုးသမီးများကို သေလုမောပါးဖြစ်သည်အထိ အဓမ္မပြုကျင့်ကြသည့်အကြောင်း ၂၅ နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ရှင်းပြခဲ့သည်။ အခြားတစ်ဦးက သူမ၏ညီမငယ်သည် နာသီးတွင်ဆွဲသော ရွှေကွင်းကိုပေးရန် ငြင်းဆန်သဖြင့် စစ်သားတစ်ဦးက သူမကို အဓမ္မပြုကျင့်ခဲ့သည်ဟု ထွက်ဆိုခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် လင်ယောက်ျားများက စစ်တပ်ကိုရှောင်ရှားရန်၎င်းတို့၏ နေအိမ်များမှ ထွက်ပြေးသွားကြသဖြင့် ကျန်ရစ်ခဲ့သော ဇနီးသည်များအပေါ် ထိုသို့သောစော်ကားမှုများကျူးလွန်ရန်လွယ်ကူပေသည်။

"စစ်သားတွေ ရွာကိုရောက်လာပြီးရှာဖွေကြတော့ ကျွန်မတို့ရင်သားတွေနဲ့ တစ်ကိုယ်လုံးကို မဖွယ်မရာ စမ်းသပ်ကြတယ်။ အဲဒီနေ့တွေကအကြောင်းတွေကို အခုစဉ်းစားကြည့်လိုက်ရင် တကယ့်ကို အော့နလုံးနာမိတယ်။ ကျွန်မတို့ယောက်ျားတွေက အိမ်မှာဘယ်တော့မှမရှိကြတော့ ဒီအဖြစ်တွေကို မတွေ့ကြဘူးပေါ့။" အမျိုးသမီး၊ အသက် ၂၅ နှစ်။

မြေပုံ ၃- ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် မုဒိန်းကျင့်ခြင်း၊ အုပ်စုဖွဲ့ မုဒိန်းကျင့်ခြင်းတို့ တွင် စစ်တပ်က အဓိက တာဝန်ရှိခြင်း

အမည်များနှင့် နယ်စပ်မျဉ်း မြေသမားများ၏ မှန်ကန်မှုကို တာဝန်ယူပါ။

၂။ ကွင်းပြင်များ၊ ဗလီများ၊ စာသင်ကျောင်းများတွင် အစုလိုက်အပြုံလိုက်အဓမ္မပြုကျင့်မှုများ

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုမတိုင်မီ အနည်းဆုံးတစ်နှစ်ခန့်ကတည်းက ၎င်းတို့ ရွာများသို့ စစ်တပ်ရောက်ရှိလာလေ့ရှိပြီး အမျိုးသမီးများအားလုံး အများပြည်သူဆိုင်ရာနေရာ သို့မဟုတ် အနီးအနားရှိကွင်းပြင် တစ်ခုတွင် စုရုံးရန်ပြောကြားခဲ့သည်ဟု ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ကျေးရွာပေါင်းစုံမှ ဒုက္ခသည်များကပြောပြကြ

သည်။ နေအိမ်မှထွက်မလာသောအမျိုးသမီးများအား စစ်သားများကတွေ့ရှိလျှင် ထိုသူများကို စစ်သားများက အဓမ္မပြုကျင့်ကြသည်ဟု အချို့ကထွက်ဆိုခဲ့သည်။ စစ်သားများက အမျိုးသမီးများအား ၎င်းတို့၏မိသားစုဝင်အမျိုးသားများအကြောင်း စုံစမ်းမေးမြန်းကြပြီး ဖြေကြားခြင်းမပြုပါက ရိုက်နှက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် အမျိုးသမီး ၄-၅ ဦးခန့် သို့သော် အချို့ကပြောပြသည်မှာ ၂၀ ဦးခန့်အထိကို ရွေးချယ်ကာ စစ်သား ၁၅ ဦးခန့်က ကွင်းပြင်များ၊ သစ်တောများ၊ အိမ်များ၊ စာသင်ကျောင်းများ၊ ဗလီများ သို့မဟုတ် အိမ်သာများဆီသို့ ခေါ်ဆောင်သွားပြီး အဖွဲ့လိုက် အဓမ္မပြုကျင့်ခဲ့ကြဟုဆိုသည်။ ထို့နောက် အားလုံးမဟုတ်သော်လည်း အမျိုးသမီးများစွာကို သတ်ပစ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဒုက္ခသည်များက ပြောကြားခဲ့သည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် အမျိုးသမီးအားလုံးကို စုဝေးခိုင်းမည့်အစား စစ်သားများက တစ်အိမ်တက်ဆင်း သွားရောက်၍ အချောဆုံးမိန်းကလေးများကိုရွေးချယ်ကာ အဓမ္မပြုကျင့်ရန် ခေါ်ဆောင်သွားခဲ့ကြသည်။

- သတင်းပေးပို့ချက်တစ်ခုတွင် ကျေးရွာတစ်ရွာအား အစုလိုက်အပြုံလိုက်သတ်ဖြတ်ခြင်းမပြုမီ နေ့ရက်များတွင် ဒေသခံရခိုင်ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် စစ်တပ်မှစစ်သားများက အမျိုးသမီး ၂၀ ကျော်ကို နေအိမ်ထဲမှ ထွက်စေ၍ နေပူထဲတွင်ထိုင်ခိုင်းကာ ခင်ပွန်းများကိုခေါ်မပေးလျှင် ၎င်းတို့အားရိုက်နှက်ပြီး အဓမ္မပြုကျင့်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ခဲ့ကြောင်းသိရှိရသည်။ ၎င်းတို့နှင့်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုသော အမျိုးသမီးများအား ရိုက်နှက်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ငယ်ရွယ်သောမိန်းကလေးများကို ရွေးချယ်ကာ အနီးရှိနေအိမ်များနှင့် မွတ်ဆလင်စာသင်ကျောင်းများသို့ ခေါ်ဆောင်သွားကာ အဓမ္မပြုကျင့်ခဲ့ကြသည်။
- အချို့သောဖြစ်ရပ်များတွင် အရေအတွက်များလှသော အမျိုးသမီးများအား အဓမ္မပြုကျင့်ရန်ခေါ်ဆောင်သွားခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသမီးတစ်ဦးကပြောပြသည်မှာ ကျေးရွာမှ အချောဆုံးအမျိုးသမီး ၅၀ ခန့်အား တောင်ကုန်းများဆီသို့ခေါ်ဆောင်သွားသည်ကိုတွေ့ရကြောင်း အားလုံးကိုအဓမ္မပြုကျင့်ခဲ့ပြီး ၃၅ ဦးကို အဓမ္မပြုကျင့်ပြီးနောက် သတ်ပစ်လိုက်သည်ဟု လွတ်မြောက်လာသော အမျိုးသမီး နှစ်ဦးက ပြောပြခဲ့ကြောင်းသိရှိရသည်။
- ဒုက္ခသည်တစ်ဦးကလည်း စစ်တပ်သည် အမျိုးသမီးအားလုံးကို ဗလီတွင်စုဝေးခိုင်းခဲ့ကြောင်း သို့သော် အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှာ မီးဖွားပြီးကာစဖြစ်၍ ထွက်မလာနိုင်ခဲ့ကြောင်း ထိုအကြောင်းကို သိရှိသွားသဖြင့် စစ်သားများက ထိုအမျိုးသမီးကို သူမ၏အိမ်ခြံထဲသို့ဆွဲထုတ်ကာလူမြင်ကွင်းတွင်အဓမ္မပြုကျင့်ခဲ့ကြောင်း ပြောပြခဲ့သည်။

"သူတို့က အမျိုးသမီးတွေကိုထွက်ခိုင်းပြီး နေပူထဲမှာထိုင်ခိုင်းတယ်။ ပြီးတော့ ယောက်ျားတွေ ဘယ်မှာလဲလို့မေးတယ်။ နို့တိုက်မိခင်တွေကိုခေါ်သွားပြီး ကွင်းထဲမှာတစ်နေကုန်ထားတော့ ကလေးတွေက နို့မစို့ကြတော့ဘူးပေါ့။ ငယ်ပြီးချောတဲ့မိန်းကလေးတွေကိုခေါ်သွားပြီး အဓမ္မပြုကျင့်ကြတယ်။ မိန်းကလေးတစ်ယောက်ကို ယောက်ျား ၅ ကနေ ၇ ယောက်လောက်အထိပိုင်းကျင့်ကြတာ။" အမျိုးသမီး၊ အသက် ၃၅ နှစ်။

၃။ ကျေးရွာများအားတိုက်ခိုက်စဉ်အတွင်း အဓမ္မပြုကျင့်မှုများ

ဒုက္ခသည်များက ၎င်းတို့ရွာအား စစ်သားများက တိုက်ခိုက်သည့်နေ့တွင် မီးလောင်းရာမှ ထွက်ပြေးသွားသော အမျိုးသမီးများအား အဓမ္မပြုကျင့်သည်ဟု ပြောကြားကြသည်။

- အမျိုးသမီးများသည် ကွင်းပြင်များ သို့မဟုတ် တောင်ကုန်းများ နေအိမ်အပြင်ဘက်ခြံဝင်းအတွင်း သို့မဟုတ် အခြားသူများက အဖြစ်အပျက်ကိုကောင်းစွာမြင်တွေ့နိုင်သည့် မြို့တွင်းလမ်းများပေါ်တွင် အဓမ္မပြုကျင့်ခံကြရသည်ဟု နေရာပေါင်းစုံမှ မျက်မြင်သက်သေများက ထွက်ဆိုခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသား တစ်ဦးက သူထွက်ပြေးစဉ်လမ်းတစ်ခုတွင် အမျိုးသမီး ၁၀ ဦး အား စစ်သား ၄-၆ ဦးက အဓမ္မပြုကျင့် ပြီးနောက် သတ်ပစ်လိုက်ကြသည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့သည်ဟု ပြောကြားသည်။
- ဖြေကြားသူအများစုကလည်း ၎င်းတို့ကျေးရွာများကိုဖြတ်၍ထွက်ပြေးစဉ် အမျိုးသမီးများ၏ အဝတ်အစား မပါသော အလောင်းများကိုတွေ့ခဲ့ရကြောင်း ၎င်းတို့၏မြင်မကောင်းသော ဒဏ်ရာများအရ အဓမ္မပြုကျင့်ခံ ကြရသည်မှာ ထင်ရှားကြောင်းထွက်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ဥပမာ အသက် ၁၉ နှစ်အရွယ် မိန်းကလေးတစ်ဦး ရွာမှထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ခဲ့ကာ သူမသည် အဝတ်အစားမပါသော အမျိုးသမီးတစ်ယောက် အလောင်းအား သစ်ပင်တွင် ချည်နှောင်ထားသည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့ရကြောင်း ယင်းမှာ အုပ်စုဖြင့် အဓမ္မပြုကျင့်ခံထားရသည်မှာထင်ရှားကြောင်း ပြောပြသည်။

"အမျိုးသမီး ၁၀၀ လောက်ကို စုဆောင်းပြီး တောင်ကုန်းတွေပေါ်မှာ လမ်းတွေပေါ်မှာ သူတို့ အိမ်ရှေ့ တွေမှာ အဓမ္မပြုကျင့်ကြတာ ဘယ်သူမဆိုမြင်နိုင်တယ်။" အမျိုးသမီး၊ အသက် ၆၀။

အမျိုးသမီးများစွာတို့သည် အဓမ္မပြုကျင့်သည့်တိုက်ခိုက်မှုများမှ ရှင်သန်လွတ်မြောက်ခြင်းမရှိခဲ့ကြဟု မျက်မြင် သက်သေများစွာက ပြောကြားခဲ့ကြသည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်စွာ အဓမ္မပြုကျင့်မှုအပြင် အကြမ်းဖက်မှုပါယှဉ်တွဲခြင်းကြောင့်သေဆုံးကြရပြီး အခြားဖြစ်ရပ်များတွင် စစ်သားများက အဓမ္မပြုကျင့်ပြီးနောက် အမျိုးသမီးများအား ပစ်သတ်ခြင်း၊ ကြိုးဆွဲချခြင်း သို့မဟုတ် ကိုယခန္ဓာများအား ဖြတ်တောက်ပစ်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ် ခဲ့ကြသည်။

"သူတို့က အရမ်းရက်စက်ကြတယ်။" အမျိုးသား၊ အသက် ၅၅ နှစ်။

- အုပ်စုအဓမ္မပြုကျင့်ခြင်းမှ အသက်ရှင်ကျန်သူများသည် ပြင်းထန်သောဒဏ်ရာများ စွဲထင်ခံစားခဲ့ကြရသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခံရသူ တစ်ဦးက သူမ၏ညီမဝမ်းကွဲသည် စစ်တပ်အရာရှိ ၆ ဦး၏ အဓမ္မပြုကျင့်မှုကို ခံခဲ့ရပြီးနောက် လမ်းလျှောက်ရန်နေနေသာသာ မတ်တတ်ပင်မရပ်နိုင်တော့ကြောင်း ပြောပြခဲ့သည်။
- စစ်သားများက အမျိုးသမီးများအပေါ် နာရီပေါင်းများကြာအောင်အဓမ္မပြုကျင့်နေစဉ်အတွင်း ရံဖန်ရံခါရိုက်နှက်ခြင်း ၎င်းတို့လက်နက်များဖြင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ မဖွယ်မရာပြုလုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် အဓမ္မပြုကျင့်ပြီးလျှင် အနာတရဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းစသော အကြမ်းဖက်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြကြောင်း သက်သေများက ထွက်ဆို ခဲ့ကြသည်။
- ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ သီးခြားနေရာများမှ ဖြေကြားသူကိုးဦးက ကိုယ်ထိလက်ရောက်ကျူးလွန်မှုများအတွင်း စစ်သားများက ၎င်းတို့အဓမ္မပြုကျင့်သော အမျိုးသမီးများ၏ရင်သားများအား လှီးဖြတ်ခဲ့ခြင်းကို မြင်တွေ့ခဲ့ ကြောင်းပြောကြားကြသည်။ စစ်သားများက လိင်အင်္ဂါများ သို့မဟုတ် အခြားသော ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်း များကို ဖြတ်တောက်ပစ်ကြသည့် ထွက်ဆိုချက်များလည်းရှိသည်။

"စစ်သားတွေက ကျွန်မနောက်ကိုလိုက်ခဲ့ကြတယ်။ ကျွန်မပြေးလို့မလွတ်တော့ဘူး။ လူတိုင်းကတော့ လွတ်အောင်ပြေးကြပေမဲ့ ကျွန်မက ကိုယ်ဝန်ရှိနေတော့ မပြေးနိုင်တော့ဘူး။ တစ်ယောက်က ကျွန်မကို ကန်လိုက်တော့ ကျွန်မသတ်မေ့သွားတယ်။ သတိပြန်ရလို့ကြည့်လိုက်တော့ ကျွန်မကလေးက အပြင်ထွက် ကျနေပြီး သေနေပြီလေ။ ကျွန်မကလေးအသေကို မြင်ရပြီး ကျွန်မလည်း ကြက်သေ သေသွားပါတယ်။" အမျိုးသမီး၊ အသက် ၂၅ နှစ်။

ရခိုင်ပြည်နယ်တစ်ဝန်းရှိ ကျေးရွာများမှ ဒုက္ခသည်များက ပြောကြားကြသည်မှာ ကျူးလွန်သူများသည် ၎င်းတို့၏ သားကောင်များအား အဓမ္မပြုကျင့်ပြီးသောအခါ ထုံးစံအတိုင်းသေနတ်ဖြင့်ပစ်၍ သို့မဟုတ် ဓားဖြင့်ထိုး၍ သတ်ပစ်လေ့ ရှိသည်ဟုဆိုကြသည်။ ဖြစ်ရပ်ပေါင်းစုံတို့တွင် စစ်သားများက အမျိုးသမီးများအား အစုလိုက်အပြုံလိုက် အဓမ္မပြုစဉ်အတွင်း အချို့ကိုသတ်ပစ်ကြပြီး အရေအတွက်အနည်းငယ်ကိုသာ အသက်ရှင်လျက် ပြန်လွှတ် ပေးခဲ့ကြသည်။

- အမျိုးသမီးတစ်ဦးကို အခြားအမျိုးသမီး ၈၀ နှင့်အတူ စစ်တပ်က အတင်းအကြပ်ခေါ်ဆောင်ကာ ၎င်းတို့အား ကျေးရွာအတွင်းရှိ စစ်စခန်းတစ်ခုတွင်ထား၍ ငါးရက်တိုင်တိုင် အဓမ္မပြုကျင့်ခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် အမျိုးသမီး ထက်ဝက်ကို သတ်ပစ်လိုက်ပြီး ကျန်လူများကိုလွှတ်ပေးလိုက်သည်ဟု ဒုက္ခသည်တစ်ဦးက ပြောပြသည်။
- အခြားကျေးရွာတစ်ခုတွင် စစ်သား ၂၀ ခန့်က အမျိုးသမီး ငါးဦးကိုရွေးချယ်ပြီး တစ်ဦးချင်းစီအုပ်စုလိုက် အဓမ္မ ပြုကျင့်ပြီးနောက် အချို့ကိုသေနတ်ဖြင့်ပစ်သတ်ကာ အခြားသူများကို သစ်ပင်များတွင် ကြီးဆွဲချသတ်ပစ် သည်ကို မြင်တွေ့ခဲ့သည်ဟု အမျိုးသားတစ်ဦးက ထွက်ဆိုခဲ့သည်။ အခြားသူများကလည်း စစ်သားများက ကလေးများကို ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များ၏ ဝမ်းပိုက်အတွင်းမှခွဲထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် မွေးပြီးလျှင်ပြီးချင်း မိခင်ရောကလေးပါ သတ်ပစ်ခြင်းတို့ကိုပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်ဟု ပြောကြားကြသည်။

အကွတ် ၁ ။ နည်းစနစ်ဆိုင်ရာမှတ်ချက်

ဤအစီရင်ခံစာသည် ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့်အလုပ်သမားဗဟို (DRL) က ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပြီး ထောက်လှမ်းရေးနှင့်သုတေသနဗဟို (INR) က ဒီဇိုင်းရေးဆွဲသော ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ ကော့စ်ဘဏားခရိုင်ရှိ ဒုက္ခသည် စခန်းများတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လေ့လာမှုကို အခြေခံပါသည်။ လူချင်းတွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့ကပိုင်း ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ထွက်ပြေးလာသည့် အသက် ၁၈ နှစ်နှင့်အထက် အရွယ်ရောက်ပြီးသူရှိဟင်ဂျာ ၁၀၂၄ ဦးတို့အကြား ကျပန်းနမူနာတစ်ရပ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လက်တွေ့ ကွင်းဆင်း ဆောင်ရွက်မှုကို ကမ္ဘာ့တစ်ဝန်းမှ အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သော လူ့အခွင့်အရေးစုံစမ်းစစ်ဆေးသူ ၁၈ ဦး ပါဝင်သည့်အဖွဲ့က ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့မှ ၂၂ ရက်နေ့အထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ စုံစမ်းစစ်ဆေးသူ များအား ကမ္ဘာ့တိုက်ကြီးတိုင်းနီးပါးမှ ခေါ်ယူခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး စုံစမ်းစစ်ဆေးသူများစွာတို့တွင် ယခင်ယူဂိုဆလားဗီးယာ နိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာရုံးနှင့် ရဝမ်ဒါနိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ ရုံးအတွေ့အကြုံများ ရှိကြပြီး အချို့သည် လိင်မှုဆိုင်ရာနှင့် ကျား-မအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုနှင့်/သို့မဟုတ် စိတ်ဒဏ်ရာကျမ်းကျင်သူများ ဖြစ်ကြကာ၊ အချို့မှာ ဥပဒေထိန်းသိမ်းရေးအရာရှိဟောင်းများဖြစ်ကြသဖြင့် အားလုံးတွင် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှု

ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် ထိရလွယ်သော စိတ်ဒဏ်ရာ လူ့အခွင့်အရေးများမှတ်တမ်းတင်ခြင်းတွင် ယခင်အတွေ့အကြုံ များရှိခဲ့ကြပါသည်။ မည်သူမျှ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အစိုးရအရာရှိများ မဟုတ်ပါ။ နမူနာကောက်ယူခြင်း၊ အကြမ်းဖက်မှုနှင့်ပတ်သက်သော ဇာတ်ကြောင်းကို ဖော်ထုတ်ရန် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲထားသည့် နောက်ဆက်တွဲ စစ်ဆေးမှုများပါဝင်သော လမ်းဖွင့်မေးခွန်းများနှင့် စစ်တမ်းလေ့လာမှု ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုမည့် နည်းလမ်း ကရိယာများအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍လည်း စုံစမ်းစစ်ဆေးသူများကို INR ကကောင်းစွာ လေ့ကျင့်ပေးထားပါသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ကျူးလွန်သူများကို မှန်ကန်စွာခွဲခြားသိရှိရေးတွင် အထောက်အကူပြုစေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ လုံခြုံရေး လုပ်ငန်းများ၏ အတွေ့အကြုံဗဟုသုတရှိသော ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးထံမှ လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုကိုလည်း ရရှိထားကြပါသည်။

ဤပေါင်းစပ်သောလေ့လာမှုတွင် အရေအတွက်ဆိုင်ရာနှင့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာနည်းစနစ်ပါဝင်ပြီး လက်ရှိ ရိုဟင်ဂျာပြဿနာအတွင်းရှိ တည်ရှိဆဲသုတေသနများအကြား တစ်မူထူးခြားလျှက်ရှိပါသည်။ အကြောင်းမူ ဒုက္ခသည် များအား ကျပန်းနမူနာကောက်ယူခြင်း၏ရလဒ်များက အခြားသောအရည်အသွေးဆိုင်ရာ သုတေသနကြိုးပမ်းမှုများ အတွက် ဆက်စပ်မှုကိုဖြည့်ဆည်းပေးကာ ကော့စ်ဘဇာဇာခရိုင်အတွင်းစခန်းများရှိ ဒုက္ခသည်လူဦးရေအားလုံးကို ကိုယ်စားပြုနေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖွဲ့စည်းထားသောပုံစံတွင် စကားပြန်မှတစ်ဆင့် ဖြေကြားသူများ၏ နေထိုင်ရာစခန်းအတွင်းတွင်သာ ပြုလုပ်လေ့ရှိပါသည်။ စကားပြန်များအား ဒေသအလိုက်စုဆောင်းပြီး ကျွမ်းကျင်သူ တစ်ဦးက ထိရလွယ်သောတွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ၏ဆက်စပ်မှုတွင် ဘာသာစကားပြန်ဆိုခြင်းဆိုင်ရာ နှစ်ရက်သင်တန်း ပို့ချပေးခဲ့သည်။ ထို့နောက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု၏ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ ပါဝင်သည့်အကြောင်းအရာကို စုံစမ်းစစ်ဆေးသူက လျှို့ဝှက်သင်္ကေတဖြင့် မှတ်သားပါသည်။ ထိုသို့မှတ်သားခြင်းမှာ ဖြေကြားသူက တိုက်ရိုက် ကြိုတွေ့ရသောဖြစ်ရပ်ကို အမိအရသိမ်းဆည်းနိုင်စေရန်နှင့် ဖြစ်ရပ်ကျူးလွန်သူကို အတိုင်းအတာ တစ်ရပ်အထိ ဆုံးဖြတ်နိုင်စေရန်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။

ဖြေကြားသူများ၏ မူရင်းကျေးရွာကိုရှာဖွေရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် NGA ကမြေပုံစာအုပ်ကို ရေးဆွဲပြုစုပေးခဲ့သည်။ မြေပုံစာအုပ်တွင် အကြမ်းဖက်မှု၌ မီးရှို့ခံရသည့်ကျေးရွာများ ပါဝင်သည်ဟု လွတ်လပ်သော ရင်းမြစ်ဆန်းစစ်ချက်က ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော နယ်မြေများအထိ လွှမ်းခြုံသည့် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ဂရစ်ကွက်အထိ ခွဲခြားသတ်မှတ်ရေးဆွဲထားသည်။ ဖြေကြားသူက ၎င်း၏တိကျသောကျေးရွာကို မြေပုံပေါ်တွင် ရှာဖွေခြင်း မပြုနိုင်လျှင်သော်မှ စုံစမ်းစစ်ဆေးသူ၏လမ်းညွှန်မှုနှင့်အတူ ကိစ္စအများစုတွင် ဖြေကြားသူသည် ဂရစ်ကွက် အတွင်းရှိ ဖြစ်ရပ်များ၏ ယေဘုယျနယ်မြေတစ်ခုကို ရှာဖွေနိုင်စွမ်းရှိသည်။ NGA ဆန်းစစ်သူများသည် စုံစမ်းစစ်ဆေးသူများက ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော တည်နေရာများ ၁၀ ခုတိုင်းတွင် ကိုးခုခန့်ကိုရှာဖွေနိုင်စွမ်းရှိကြပြီး အားလုံးသောဂရစ်ကွက်များကို အခြေခံကာ ဘူမိအာကာသ ဆန်းစစ်မှုကိုပြုလုပ်နိုင်ကြပါသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ သို့မဟုတ် စက်တင်ဘာလတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ထွက်ခွာခဲ့ကြသော ဖြေကြားသူအများစုသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် မငြိမ်မသက်မှုစတင်ကတည်းက ဒုက္ခသည်များ၏ အန်ဂျီအိုအဖွဲ့က ရှင်းလင်းတွက်ချက်ထားသော အတက်အကျနှင့်စီးဝင်မှုကို ထင်ဟပ်လျှက်ရှိသည်။ လေ့လာမှုသည် လူမျိုးစုအားလုံး ဒုက္ခသည်များအတွက် ဖွင့်လှစ်ပေးထားခြင်းဖြစ်သော်လည်း ရိုဟင်ဂျာများကိုသာ ကျပန်းနမူနာ ကောက်ယူမှုစနစ်အရ စုစည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

နမူနာကောက်ယူမှု၏ အမှားခံနိုင်သောပမာဏမှာ ၃ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပြီး လေ့လာမှုသည် နမူနာကောက်ယူ သောစခန်းများ၏လူဦးရေကို ကိုယ်စားပြုပါသည် (မြေပုံ ၁ ကိုကြည့်ပါ)။ တရားဝင်စီမံအုပ်ချုပ်သော စခန်းများ ပြင်ပတွင် နေထိုင်သူများသည် နမူနာဒီဇိုင်းတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။ လေ့လာမှုရလဒ်များသည် နှစ်လခန့်ကာလအတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော အကြမ်းဖက်မှုအများဆုံးဖြစ်ရပ်များ၏ ကျယ်ပြန့်သောအများစုကို ဖော်ပြသော်လည်း (ပုံ ၂ ကိုကြည့်ပါ) အချက်အလက်များအား ထပ်မံဆန်းစစ်မှုသည် နေရာနှင့်အချိန်တစ်လျှောက် အကြမ်းဖက်မှုပုံစံများကို ဖော်ထုတ်ရန် လျာထားခဲ့ပြီး အစုလိုက်အပြုံလိုက် သေဆုံးမှု သီးခြားဖြစ်ရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုဖြည့်ဆည်းပေးထားပါသည်။

ဆန်းစစ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏လုံခြုံရေးလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးသူတစ်ဦးက စီမံ ဆောင်ရွက်သော လိင်မှုဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခံရသူများအကြား အလွတ်သဘော ဗဟိုပြုအုပ်စုတစ်ခုတို့က ပံ့ပိုးပေး သော ဖြည့်စွက်ထိုးထွင်းသိမြင်မှုမှ အကျိုးကျေးဇူးများလည်းရရှိပါသည်။

ဤလေ့လာမှုအတွင်း ကောက်ယူစုဆောင်းသောအချက်အလက်များအတွက် ကန့်သတ်ချက်အချို့ရှိသည်-

- ဤလေ့လာမှုအတွက်ရွေးချယ်သော နည်းစနစ်သည် ဒုက္ခသည်များကြုံတွေ့ခဲ့သောဖြစ်ရပ်များ၏ပုံစံကို အလေးပေးထားသောကြောင့် အလားတူဖြစ်ရပ်ကိုတွေ့မြင်ရကြောင်းသတင်းပေးသည့် ဒုက္ခသည်နှစ်ဦး နှင့်အထက်ရှိသော ဖြစ်ရပ်အချို့ရှိပါသည်။ သတင်းပေးခြင်းသည် ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည်တစ်ဦး၏ တွေ့နေကျအတွေ့အကြုံများကို အတိအကျထင်ဟပ်သော်လည်းဖြည့်စွက် သတင်းပါရှိသော ဤအချက် အလက်အစုံကိုပေါင်းစပ်ခြင်းမရှိဘဲ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ သေဆုံးမှုနှုန်းမှု သို့မဟုတ် အခြားသော ပျောက်ဆုံးမှုနှုန်းများတွက်ချက်ရန် အသုံးမပြုနိုင်ပါ။
- ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် အာဆာ တည်ရှိနေခြင်းသည် အာဆာတို့သည် တစ်နည်းအားဖြင့် ကျူးလွန်သူများဟု ခွဲခြားသိရှိနိုင်ကောင်းသော အချို့ဒုက္ခသည်များအတွက် တုံ့ဆိုင်းစေဖွယ်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အကြမ်းဖက်မှုတွင် အာဆာ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို သတင်းပေးနိုင်ဖွယ်မရှိပါ။ သို့ရာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ တိုက်ခိုက်မှုများအတွင်း အခြားသောယုံကြည်ထိုက်သည့်သုတေသနကို အခြေခံကာ အကြမ်းဖက်မှု၏သေးငယ်သော အစိတ်အပိုင်းထက်ပို၍ ထိုအုပ်စုတွင်တာဝန်ရှိကြောင်း သုံးသပ်ရန် အကြောင်းမရှိပါ။
- လေ့လာမှုအချိန်ကာလသတ်မှတ်ချက်ပြင်ပတွင် ဖြစ်ပွားသောဖြစ်ရပ်များအတွင်း ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် မည်သည့်အရာကိုမျှမသိရှိပါ။ လေ့လာမှုသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင်နေထိုင်ရန် ရွေးချယ်သော ရိုဟင်ဂျာများထံမှဖြစ်စေ ထိုနေရာတွင်နေထိုင်သော မည်သည့်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုက မြန်မာလူမျိုး များထံမှဖြစ်စေ မည်သည့်အတွေ့အကြုံကိုမျှ ရယူခဲ့ခြင်းမရှိပါ။

အကွက် ၂ ။ ဖြည့်စွက်တွေ့ရှိချက်များနှင့် နောက်ခံ

တိုက်ခိုက်မှုများမတိုင်မီ အချို့သော ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများ

ဤလေ့လာမှုအတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သောရိုဟင်ဂျာများက ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်၌ မွတ်ဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး အဓိကရုဏ်းများနှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အရပ်သားများဦးဆောင်သော အကြမ်းဖက်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ၎င်းတို့၏ကျေးရွာများအတွင်း လူ့အခွင့်အရေးအလွဲသုံးမှုများ သိသာထင်ရှားစွာ မြင့်တက်လာခဲ့သည် ဟုဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခံရသူများက ၎င်းတို့နေထိုင်ကြရာတွေ့ကြရသော များပြားလှသော ကန့်သတ်ချုပ် ချယ်မှုများနှင့် အလွဲသုံးမှုများကိုပြောပြခဲ့သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ဒေသခံအရာရှိများက ရိုဟင်ဂျာများအား လက်ထပ်ရန် သို့မဟုတ် ကလေးယူရန်အတွက် အခကြေးငွေများ မတန်တဆပေးရန် အတင်းအကြပ် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည့်အပြင် မိသားစုအရွယ်အစားကိုလည်း အတင်းအကြပ် ကန့်သတ်ခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် လှုပ်ရှားသွားလာမှုဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များသည် ပြင်းထန်ပြီး ရှုတ်ထွေးသော စည်းမျဉ်းများချမှတ်ခြင်းဖြင့် ရိုဟင်ဂျာများအတွက် လှုပ်ရှားသွားလာမှုကို အလွန်အမင်း အကြပ်ရိုက်စေခဲ့သော်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ လာဘ်ထိုးလျှင်သွားလာရန် အဆင်ပြေလေ့ရှိသည်။ အချို့သောနယ်မြေများတွင် အတင်းအကျပ်အလုပ်စေခိုင်းမှု၊ ရိုက်နှက်မှုဖြစ်ရပ်များအပြင် လိင်မှုဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများ မကြာခဏ ပေါ်ပေါက်ကြောင်းသိရှိရသည်။ အဆိုပါ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများ၏ ပြင်းထန်မှုသည် တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ မတူညီကြသော်လည်း များသောအားဖြင့် ရိုဟင်ဂျာများ၏ဘဝသည် ရိုဟင်ဂျာမဟုတ်သော ၎င်းတို့၏အိမ်နီးချင်းများ ထက် ပို၍တင်းကျပ်ကြောင်းသိရှိရသည်။

ဗလီများကို စစ်တပ်က ပိတ်ထားခြင်း သို့မဟုတ် မီးရှို့ခြင်း၊ ကလေးများ၏ မွတ်ဆလင်စာသင်ကျောင်းများကို ပိတ်ထားခြင်းနှင့် ဗလီများက ဝတ်ပြုသူများအား ဆင့်ခေါ်မှုကိုတားမြစ်ထားခြင်းတို့ကြောင့် ၎င်းတို့၏ဘာသာရေးကို ကျင့်ကြံခြင်းမပြုနိုင်ကြကြောင်း အများစုကပြောပြကြသည်။ အချို့ဖြစ်ရပ်များတွင် ၎င်းတို့၏နေအိမ်များတွင် ဝတ်ပြုဆုတောင်းသည်ကို တွေ့ရှိပါက ရိုက်နှက်မည်၊ ဖမ်းချုပ်မည် သို့မဟုတ် သတ်ပစ်မည်ဟု စစ်တပ်က ခြိမ်းခြောက်ကြောင်း လူများက ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။ ဖြစ်ရပ်အချို့တွင် နယ်မြေအာဏာပိုင်များက အမျိုးသမီးများအား ပဝါကို ခေါင်းမြီးမခြုံစေဘဲ အိမ်ပြင်သို့အတင်းထွက်ခိုင်းသည့်ပြင် အမျိုးသားများကိုလည်း မုတ်ဆိတ်ပါးသိုင်းမွေးများ ရိတ်ပစ် ခိုင်းကြသည် သို့မဟုတ် မုတ်ဆိတ်မွေးများကို ဆောင့်ဆွဲခြင်း သို့မဟုတ် နတ်ပစ်ခြင်းများကိုပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

အာဆာ အကြောင်းဘာသိသလဲ။

ယခင်အမည် ဟာရာခါအယ်လ်-ဝိုင်အခင် သို့မဟုတ် ဟာဝိုင်ဟု သိထားသော အာဆာအဖွဲ့ကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရိုဟင်ဂျာ လူဦးရေအတွက် ပို၍ကြီးမားသော အခွင့်အရေးများရှာဖွေရေး လူမျိုးစုသောင်းကျန်းသူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းအဖွဲ့သည် ရိုဟင်ဂျာများအတွက် လွတ်လပ်သော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် တောင်းဆိုခြင်းကို ရပ်တံ့ထားပြီး အကြမ်းဖက်ဝါဒကဲ့သို့ပင် အယ်လ်ခိုင်ဒါ၊ အိုင်အက်စ်အိုင်အက်စ်နှင့် လက်ရှိခါအီးတေယီဘာတို့ကဲ့သို့သော သီးခြား အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း အထင်အရှား ငြင်းပယ်ထားသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့များ သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြား အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်မှု တစ်စုံတစ်ရာရှိသည်မှာ မူမသေချာပါ။ အာဆာသည် အရှေ့အလယ်ပိုင်း နှင့်တောင်အာရှဒေသများတွင် ပြန့်ကျဲကာ အတည်တကျနေထိုင်ကြသော ရိုဟင်ဂျာများထံမှ ဘဏ္ဍာရေးထောက်ပံ့မှု များရရှိသည်ဟုသိရှိရသော်လည်း အာဆာ တိုက်ခိုက်မှုများတွင် ပါဝင်သူများကို ပစ္စည်းကိရိယာနှင့် အရင်းအမြစ်များ ညံ့ဖျင်းစွာ ဖြည့်ဆည်းပေးထားသည်။

ထိုအုပ်စုတွင် ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင် အာတာအူလာ (အဘူ အူမာ ဂျန်းနီ ဟုလည်းသိရှိကြသော) ဦးဆောင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတို့ရှိ ရိုဟင်ဂျာစစ်သွေးကြွများ၏ နောက်ခံကွန်ရက်တစ်ခုပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ နှင့်ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ရှိ ရိုဟင်ဂျာများအကြား အာဆာ၏ အရွယ်အစားနှင့် ထောက်ပံ့မှုတို့မှာသဲကွဲမှုမရှိပါ။ ထိုအုပ်စုသည် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လကတည်းက ထင်ရှားသော တိုက်ခိုက်မှုတစ်ခုသာပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ယင်းမှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ တွင် တပ်မတော် ထရပ်ကားအားတိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လတ်တလောသူသတ်မှုများနှင့် အာဆာ၏ ခြိမ်းခြောက် မှုများကို ဝေဖန်သူများနှင့် ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည်စခန်းများအတွင်းရှိ အစိုးရပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူများက ထိုအုပ်စုအပေါ် အပြစ်တင်ထားသည်။

လက်တစ်ဆုပ်စာမျှသော တုံ့ပြန်ဖြေကြားသူများက အာဆာကို ကျူးလွန်သူများအဖြစ်ဖော်ပြကြပြီး အချို့က ၎င်းတို့၏ ရွာတွင် ကြံ့စည်အားထုတ်သော လူသစ်စုဆောင်းမှု သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ရွာတွင်ရှိနေမှုကို ဖော်ပြကြသည်။ အချို့က အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နေ့ တိုက်ခိုက်မှုများကို ပြောပြကြပြီး အနည်းငယ်ကမူ စစ်တပ်နှင့်ပူးပေါင်းသူများအား ဆန့်ကျင်၍ ခြိမ်းခြောက်မှုများ သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်မှုကိုဖော်ပြခဲ့ကြသည်။